

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

1876

[ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6.—ΔΕΔΡΜ. ΦΡ. 8.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΑΘΗΝΗΣΙ

Γραφείον της Έστιας: Όδος Σταδίου, 6.

1876.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπολιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομὴ ἑτησίαι: Ἡ Ελλάδα φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοθ. φρ. 20 — Λι συνδρομαὶ ἄρρ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἰκαστ. ἕως καὶ εἰς ἐκείνην — Τριμῆς φρ. 3, ἡμηνιαίαι: Ἡδ. ἑξαμήνου, 6.

1 Ἀυγούστου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΑΣΚ

Συγγραμ. 161 σελ. 463.

Τι σημαίνει τὸ ἐργάζεσθαι.

Προχθὲς ἓνας εὐρωστος ἄνθρωπος ἦλθε νὰ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὸν κ. Σάββα, πλούσιον ἰδιοκτήτην τῆς γειτονίας. «Πῶς, τῷ λέγει, δὲν ἐντρέπῃσαι νὰ ἐπαιτῆς; — Ἐπαιτῶ διότι δὲν ἔχω ἐργασίαν, ἀπήνησεν αὐτός. — Νὰ σὲ δώσω, ἀπήνησεν ὁ κ. Σάββας. Φέρε μου τὸν σωρὸν ἐκείνον τῶν ξύλων τῆς ἀλλῆς ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ εἰς τὰ δεξιὰ καὶ θὰ λάβῃς δύο δραχμάς.» Ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν τὰ ξύλα μετεκομίσθησαν καὶ ὁ κ. Σάββας πληρώων προσέθηκε:

«Ἐὰν δὲν ἔχῃς ἐργασίαν αὐριον, ἔλθε νὰ μ' εὕρῃς.» Ὁ ἄνθρωπος ἦλθε καὶ ὁ κ. Σάββας τῷ εἶπε νὰ φέρῃ τὰ ξύλα ἀπὸ τὰ δεξιὰ εἰς τὰ ἀριστερὰ, καὶ ἀκολουθῶς τὸν ἐπλήρωσε. Ἐπί τινος ἀκόμῃ ἡμέρας τὰ ξύλα ἐξηκολούθησαν νὰ μεταφέρονται ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἀπὸ τὰ δεξιὰ εἰς τὰ ἀριστερὰ, ἀλλ' ἀκολουθῶς ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦλθε πλέον, ἀν καὶ ἐπληρώθη τακτικῶς τὴν συμφωνηθεῖσαν τιμὴν.

Ὁ κ. Σάββας εἶπε: «Δὲν εἶναι ἐντιμον νὰ λαμβάνῃ τις χρήματα τὰ ὁποῖα δὲν ἐκέρδισε, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐνθαρρύνεται ἡ ἐπαιτεία.»

Ὁ ἄνθρωπος ἔστις κατεγίνετο εἰς τὴν μεταφορὰν τῶν ξύλων εὐρεν ἐπὶ τέλους ἀνυπόφορον νὰ κοπιᾷ ἄνευ οὐδενὸς χρησίου ἀποτελέσματος.

Ἐγένετο πολὺς λόγος ἐν τῷ χωρίῳ, καὶ ὅλος ὁ κόσμος εὕρισκεν ὅτι ἡ ἐργασία δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὴν κίνησιν τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν. Δύναται τις νὰ κοπιᾷ καὶ νὰ καταβάλλῃ πολλοὺς ἀγῶνας καὶ διὰ νὰ παύσῃ, ἀφοῦ ὑπάρχουσι παιγνίδια ἐπιδειξιοτήτος. Ἡ ἐργασία πρέπει νὰ ἔχῃ πάντοτε ἓνα χρήσιμον σκοπὸν, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ παραγωγή. Οἱ μὲν παράγουσι, καλλιεργοῦντες τὴν γῆν, συνάζοντες γεωργικὰ προϊόντα ἄλλοι ἐργαζόμενοι τὸν σίδηρον, τὴν ξυλικὴν, τὰ υφάσματα καὶ μυρία ἄλλα πράγματα καὶ παράγοντες βιομηχανικὰ προϊόντα ἄλλοι ἐργάζονται μετακομίζοντες ἐμπορεύματα, περιτυλίττοντες καὶ συσκευάζοντες αὐτὰ, ἐπειδὴ δὲ παρέχουσιν ὑπηρεσίας, πληρόνεται. Πῶς θὰ εἶχαμεν τὸν καφὲν τῆς Βραζιλίας, τὸ πέπερι τῶν

Ἰνδιῶν, τὰς θερμὰς μηλωτὰς τῆς Ῥωσσίας εἰάν δὲν ὑπῆρχεν ἐμπόριον;

Ἄμκ ἤκουσαν τὴν ἀνωτέρω διδασκαλίαν τὰ παιδία εἶπον μεταξύ των: «Καὶ ἡμεῖς ἐργαζόμεθα. Τί παράγομεν;»

— Τί παράγετε; ἀπήνησεν ὁ διδάσκαλος ὅστις ἤκουσε τὴν ἐρώτησιν. Παράγετε τὴν μάθησιν καὶ τὴν σοφίαν ἅτινα θὰ σᾶς καταστήσουν καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, καὶ δι' ὧν θὰ κερδίζετε εὐκολώτερον τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ὅκ ζῆτε ἐντίμως καὶ ὅκ ἦσθε χρήσιμοι εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν πλησίον σας. Ἐγὼ δὲ ἐργάζομαι διδάσκων σας ὡς ὁ ἱατρὸς ὅταν σᾶς θεραπεύῃ ὑπάρχουσι μάλιστα τέχνη καὶ ἄνθρωποι κατασκευάζοντες ἀντικείμενα διασκευάσεως, διὰ τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται πολλοὶ ἀγορασταί, διότι ὅπως ὁ ἄνθρωπος ἐργάζεται εἶναι καλὸν νὰ ἔχῃ καὶ τὰς ἰδίας τῆς ἀναπαύσεώς του.

Ἡ ἐργασία εἶναι μία τῶν ἀναγκῶν.

— Εἶναι ἀληθές, ἠρώτησε μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ Παῦλος, ὅτι ἔλλοτε ὁ σίτος ἐφύτρωνε μόνος του καὶ ὅτι δὲν ἦτον ἀνάγκη οὐτε αὐτὸς νὰ σπαρῇ, οὐτε ἡ γῆ νὰ καλλιεργηθῇ;

— Τοῦτο θὰ ἐγένετο, ἀπήνησεν ὁ διδάσκαλος μειδιῶν, τὸν καιρὸν καὶ ὅν ὁ σίτος ἐθερίζετο καὶ μόνος του, ἐπήγαινε μόνος του εἰς τὸν μύλον διὰ νὰ ἀλεσθῇ καὶ τέλος ὅταν τὸ ἄλευρον ἐγένετο ἄρτος χωρὶς νὰ ζυμωθῇ καὶ χωρὶς νὰ ψηθῇ.

— Ὁ λεγόμενος λοιπὸν χρυσοῦς αἰὼν εἶναι παραμύθι; εἶπεν ὁ Παῦλος.

— Βεβαίως.

— Τὰ δένδρα ὅμως φυτρώνουν μόνα των, εἶπεν ἓν ἄλλο παιδίον.

— Ἀνκμφιβόλως, ἀπήνησεν ὁ διδάσκαλος, ἀλλ' οἱ καρποὶ των εἶναι μικροὶ καὶ ἀνούσιοι. Διὰ νὰ κάμνουν καλοὺς καρποὺς, τὰ δένδρα πρέπει νὰ ἐμβολιάζωνται, νὰ καθαρίζωνται, πᾶσι δὲ αὐταὶ αἱ περιποιήσεις ἀπαιτοῦσιν ἐργασίαν.

— Ἐμβολιάζουν καὶ τὸ σιτάρι; ἠρώτησεν ὁ νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Παύλου.

— Ὅχι, ἀπήνησεν ὁ διδάσκαλος, ἀλλὰ καλλιεργοῦσι τὴν γῆν, τὴν παχύνουσι διὰ λιπασμμάτων καὶ σπείρουσι τοὺς καλοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς κόκκους τοῦ σίτου. Ἀπαιτοῦνται δὲ καὶ ἄλλαι φροντίδες ὅπως οἱ στάχεις γίνωσι μεγάλοι καὶ οἱ κόκκοι χονδροί. Ἐὰν ἡ γῆ δὲν ε-

καλλιεργεῖτο κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἵσως θὰ παρήγε μὲν ὀλίγους καχεκτικούς στάχεις, ἀλλ' οὐδέποτε θοοὺς ἀναγκαιοῦσι δι' ὄλον τὸν κόσμον.

— Ἐπειτα, παρετήρησεν ὁ Παῦλος, τὰ ἐν δύματι, αἱ οἰκίαι, τὰ βιβλία καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα δὲν θὰ ὑπῆρχον, ἐὰν δὲν κατεσκευάζοντο.

— Ἀληθῶς! ἀπήντησαν ὅλα ὁμοῦ τὰ παιδία.

— Τὸ βλέπετε, προσέθηκεν ὁ διδάσκαλος, ἡ ἐργασία εἶναι μία τῶν ἀναγκῶν. Ἄνευ τῆς ἐργασίας οὔτε ἡ τροφή θὰ ἦτον ἀρκετὴ, οὔτε τὰ ἐνδύματα, οὔτε μυρία ἄλλα πράγματα, τὰ μὲν χρησιμώτερα τῶν δέ.

A. ΒΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ.

Ἐπίται στήθι.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

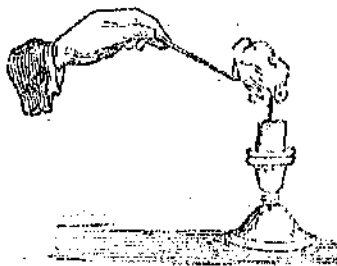
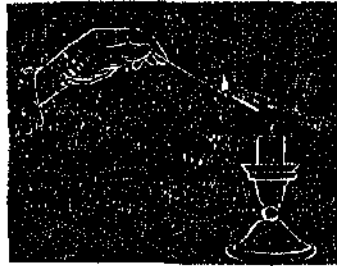
Συγγραμ. ἐκ. αἰ. 1880.

Ἴδου ἄλλη ἐφαρμογὴ τῆς ἰδίας ἀρχῆς. Βλέπετε τοῦτο τὸ βούρλο; Πολλὰκις ἀπήντησα παιδάκια εἰς τὸν δρόμον ἔχοντα ἐν τοιοῦτον βούρλο καίδημον εἰς τὸ στόμα, διὰ νὰ φαίνωνται τάχα ὡς μεγάλοι, καπνίζοντες σιγάρον. Ἡ πραγμα εἶναι εὐκόλον, διότι τὸ ξύλον τοῦτο διαβρέχεται διὰ τῆς τριχώδους δυνάμεως. Ἄν θέσω τὸ τεμάχιον τοῦτο τοῦ βούρλου εἰς πινάκιον περιέχον καμψίνην (ἥτις εἶναι οὐσία ἀνάλογος πρὸς τὴν παραφίνην), θὰ ἴδωμεν τὸ βουστὸν ν' ἀναβῆ εἰς τὸ ξύλον καθὼς τὸ κυανὸν ἐκαίνο νερόν ἀνέβη εἰς τὸ ἄλας μέχρι τῆς κορυφῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὸ καλάμιον τοῦτο ἔχει ἔξωθεν ἐπιφάνειαν μὴ πορώδη, τὸ βουστὸν δὲν ἠμπορεῖ νὰ διέλθῃ δι' αὐτῆς, καὶ ἐπομένως ἀναβαίνει ἐσωτερικῶς. Ἴδου, ἐφθασεν ἤδη εἰς τὸ ἀνώτατον σημεῖον τοῦ βούρλου. Ὡς βλέπετε, τὸ ἀνάπτω τῶρα, καὶ τὸ βούρλο ἐγίνε κηρίον. Τὸ βουστὸν ἀνέβη διὰ τῆς τριχώδους ἑλξείως τοῦ καλαμίου, καθὼς ἀναβαίνει εἰς τὸ βαμβάκερον φτίλλιον τοῦ κηρίου.

Διατί δὲ ἡ φλόξ δὲν μεταδίδεται εἰς ὄλον τὸ φτίλλιον; Διότι ἔταν φλόξ μὲχρι τινός, τὴν σβύνει τὸ ἀναλελυμένον ἄλειμμα ἢ ὁ κηρός. Οὗτος εἶναι ὁ μόνος λόγος. Ἡξέυρετε ὅτι ἂν ἀναστρέψετε ἄνω κάτω ἐν κηρίον, ὥστε τὸ ἄλειμμα νὰ βέσῃ εἰς τὸ φτίλλιον, σβύνεται τὸ κηρίον. Τοῦτο δὲ, διότι ἡ φλόξ δὲν ἐπρόφρασε νὰ θερμάνῃ τὴν καύσιμον ὕλην εἰς βαθμὴν ὥστε νὰ ἠμπορῇ ν' ἀνάψῃ, ὡς τοῦτο γίνεται ὅτε τὸ ἄλειμμα φθάνῃ εἰς τὸ φτίλλιον κατὰ μικρὰς ποσότητας μόνον, αἵτινες ἐθερμάνθησαν.

Καὶ εἰς ἄλλο τι πρέπει νὰ ἐλκίσω τὴν προσοχήν σας ὡς πρὸς τὰ κηρία, τὴν πτησιμότητα τῆς καυσίμου ὕλης. Διὰ νὰ μ' ἐννοήσητε, θὰ κάμω ἐν μικρὸν καὶ ὠραῖον πείραμα, ὠραῖον, ἂν καὶ εἶναι κοινότατον. Ἄν ἐπιτηδείως φουθήσῃτε διὰ

νὰ σβύσητε ἐν κηρίον, θὰ ἴδῃτε νὰ ὑψωθῇ μικρότατον σύννεφον ἀτμοῦ. Βεβαίως πολλὰκις ἠσθάνθητε τὴν ἀσπὴν τοῦ ἀτμοῦ κηρίου ὅταν σβεσθῇ, ἀσπὴν πολὺ δυσάρεστον. Ὡς ὅμως σὰς ἔλεγον, ἂν τὸ σβύσητε ἐπιτηδείως, θὰ παρατηρήσετε εὐκόλως τὸν ἀτμὸν ὅστις εἶναι αὐτὴ ἡ στερεὰ οὐσία τοῦ ἀλείμματος μεταμορφωθείσα.



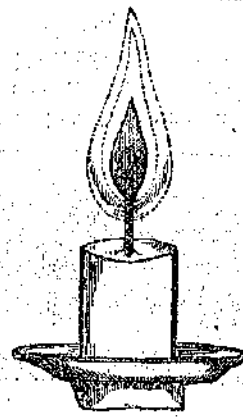
Σχ. 8.

Ἴδου, σβύνω ἐν ἐκ τῶν κηρίων τούτων, προσέχων νὰ μὴ ταράξω τὸν περίξ ἀέρα. Πρὸς τοῦτο φυσῶ ἡσυχῶς καὶ διαρκῶς. Ἔγινε! Τώρα ἂν ἀνάψω ἐν ἑναυσμα εἰς δύο ἢ τριῶν δακτύλων ἀπόσασιν ἀπὸ τοῦ φτίλλιου, θὰ ἴδῃτε μίαν γραμμὴν φλογός, ἥτις διέρχεται τὸν ἀέρα, φθάνει εἰς τὸ κηρίον καὶ τὸ ἀνάπτει. Πρέπει ὅμως νὰ μὴ βραδύνω, διότι ἂν ψυχρανθῇ ὁ ἀτμός, γίνεται πάλιν σῶμα ὑγρὸν ἢ στερεόν, ἢ τὸ βουστὸν τῆς καυσίμου ὕλης ἀλλάσσει διεύθυνσιν.

Ἄς ἐλθωμεν ἤδη εἰς τῆς φλογός τὸ σχῆμα διότι σπουδαῖον εἶναι νὰ γνωρίσωμεν τίνα μεταβολὴν ἔλαβεν ἡ ὕλη τοῦ κηρίου εἰς τὴν κορυφὴν τῆς θεραλλίδος, ὅπου δίδει τόσον ἐξαισιον λάμψιν. Λάμπουσι καὶ ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ ἄργυρος, καὶ οἱ ἀδάμαντες καὶ οἱ σμάραγδοι. Ἀλλὰ κληνὸς πράγματος ἡ λάμψις δὲν εἶναι ἴση πρὸς τὴν τῆς φλογός. Πῶς ἀδάμας δύνανται νὰ συγκριθῇ πρὸς αὐτὴν; ἢ πῶς ἄλλως λάμπει ὁ ἀδάμας τὴν νύκτα, παρὰ ἀντανακλῶν τὰς ἀκτίνας ὑπὸ τῶν ὁποίων φωτίζεται; Ἡ φλόξ ὅμως λάμπει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σκότους καὶ ἐν ᾧ τὸ φῶς τοῦ ἀδάμαντος παύει ἂν δὲν λάθῃ ἐλεμμοσύνην ξένου φωτός, τὸ κηρίον λάμπει ἀπ' ἑαυτοῦ, δι' ἑαυτὸ, καὶ δι' ἐκείνους οἵτινες παρεσκεύασαν τὴν ὕλην του. Ἄς σπουδάσωμεν τῶρα δλίγον τὸ σχῆμα τῆς φλογός, ὡς τὴν βλέπομεν ὑπ' αὐτὸ τὸ ὕαλιον, ὅπου δλίγον κινεῖται, δίδει δὲ ἴσον καὶ ὁμαλὸν φῶς, καὶ παρουσιάζεται ὡς

φαίνεται ἐπὶ τῆς εἰκόνας. Καὶ διαφέρει μὲν ὁπωσοῦν κατὰ τὰ βεῦματα καὶ τὸ πάχος τοῦ κηρίου ἀλλ' ἐν γένει εἶναι λαμπρὸς ἐπιμήκης κῶνος, φωτεινότερος πρὸς τὰ ἐπάνω παρὰ πρὸς τὰ κάτω, ἔχων τὸ φτίλλιονεῖς

τὸ μέσον, καί τινα μελανότερα μέρη πρὸς τὴν θάλασιν τρῶ φτίλλιου, ὅπου ἡ καύσις γίνεται ὀλιγότερον ἐντελῶς παρὰ ἐς τὴν κορυφὴν. Ἐγὼ ἐδῶ ἐν διαγράμμα

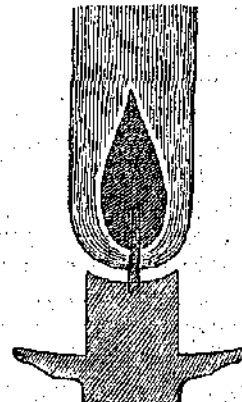


Σχ. 9.

σχεδιασθὲν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Οὐκερ. Καὶ παρὶσσοῦ μὲν αὐτὸ τὴν φλόγα λύχνου, ἠμπορεῖ ὅμως ἐπίσης νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ εἰς φλόγα κηρίου. Ἡ κατύλη τοῦ κηρίου εἶναι ὁ λύχνος ἢ ἡ δεξαμενὴ, τὸ ἀναλυτὸν ἄλειμμα εἶναι τὸ ἔλαιον, καὶ φτίλλιον ἔχουσι καὶ ὁ λύχνος καὶ τὸ κηρίον. Ὑπὲρ τὸ φτίλλιον ὑψοῦται μικρὰ φλόξ, καὶ ἔπειτα, περίξ αὐτῆς τῆς φλογός ποσότης τις ὕλης τῆς ὁποίας ἀγνοεῖτε βεβαίως τὴν ὑπαρξίν. Ὁ ζωγράφος πολὺ καλὰ ἐσχεδίασε τὰ περίξ μέρη τῆς ἀτμοσφαιρας, ὅσα εἶναι ἀναπόφευκτα διὰ νὰ παραχθῇ ἡ φλόξ, καὶ τὴν συνοδεύουσι πάντοτε. Τῷ ὄντι ἀποτελεῖται ἐν βεῦμα σύρον ἐπάνω τὴν φλόγα. Βλέπετε τὴν φλόγα αὐτὴν; Τὸ βεῦμα τὴν σύρει ἐπάνω, καὶ εἰς μέγα ὕψος μάλιστα, ὡς τὸ δεικνύει ἡ ἐπέκτασις τὴν ὁποίαν ἔχαραξεν εἰς τὸ σχέδιον. Ἄν θέλετε νὰ πεισθῆτε καλῆτερα, ἀνάψατε κηρίον, καὶ στήσατε το μεταξὺ τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου καὶ φύλλον χαρτίου, ὅπου νὰ πίπτῃ ἡ σκιά του. Περιεργάτατον εἶναι ὅτι σῶμα τόσον λαμπρὸν, ὥστε σὰς δίδει τὴν σκιάν παντὸς ἄλλου σώματος, ἀναγκάζεται νὰ βίψῃ καὶ αὐτὸ τὴν ἴδιαν σκιάν του εἰς τὸ χαρτίον ἢ ἄλλον τινὰ πινάκα, ὥστε νὰ βλέπητε νὰ ἐξέρχεται περὶ τὴν φλόγα ἄλλο τι, μὴ ἀποτελοῦν μέρος τῆς φλογός, ἀλλὰ ἀναβαῖνον παρ' αὐτὴν, καὶ ἀναγκάζον καὶ αὐτὴν ν' ἀναβαίνει. Ἐπειδὴ τῶρα δὲν ἔχομεν τὸν ἡλιον, θὰ τὸν μιμηθῶ, ἐφαρμόζων τὴν βολταϊκὴν στήλην εἰς λύχνον ἠλεκτρικόν. Ἴδου, ἔχομεν τὸν ἡλιον ἡμῶν λαμπρότατον. Θέτοντες τὸ καλὸν κηρίον μεταξὺ τοῦ τεχνητοῦ τούτου ἡλίου καὶ τοῦ πινάκος, ἔχομεν τὴν σκιάν τῆς φλογός. Βλέπετε τὴν σκιάν τοῦ κηρίου καὶ τοῦ φτίλλιου. Ἐπειτα εἶναι τὸ σκοτεινὸν μέρος, ὡς εἶδατε αὐτὸ καὶ εἰς τὴν ἰχνογραφίαν, ἔπειτα ἄλλο μέρος καθαρώτερον. Περιεργὸν πρᾶγμα! Τὸ μέρος αὐτὸ τὸ φαινόμενον σκοτεινότερον εἰς τὴν σκιάν, εἶναι ἀληθῶς τὸ λαμπρότερον. Ἐδῶ δὲ βλέπετε καὶ τὸ θερμὸν βεῦμα τοῦ ἀέρος, τὸ ὑποστηρίζον καὶ ἀναβιβάζον τὴν φλόγα, δίδον τροφήν εἰς αὐτὴν,

καὶ ψυχραίνον τὰ χεῖλη τοῦ κοπέλου τοῦ περιχοντος τὸ ἀναλελυμένον ἄλειμμα.

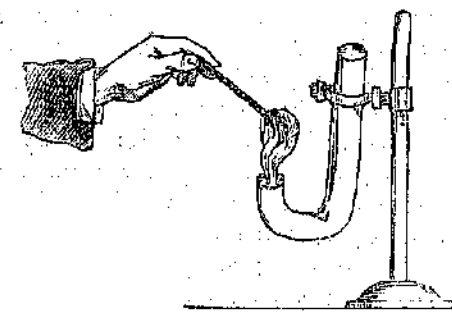
Ἄλλο πείραμα θὰ σὰς δείξῃ πῶς ἡ φλόξ ἀναβαίνει καὶ καταβαίνει κατὰ τὰ βεῦματα τοῦ ἀέρος. Ἴδου μία φλόξ, δὲν εἶναι φλόξ κηρίου, ἀλλὰ βεβαίως εἰσθε εἰς κατὰ



Σχ. 10.

ἀλλοῦ βεῦματος ἀναγκάζοντος αὐτὴν νὰ καταβῇ. Ἐκόλον εἶναι τοῦτο διὰ τοῦτο τοῦ τρόπου. Ἡ φλόξ, ὡς σὰς εἶπα, δὲν εἶναι τοῦ κηρίου, ἀλλὰ φλόξ οἰνοπνεύματος, διότι αὐτὴ δὲν δίδει πολὺν καπνόν. Προσθέτω μίαν ἄλλην οὐσίαν μόνον κατὰ τὴν χρωματίσιν, καὶ νὰ ἠμπορῆτε καλῶς νὰ τὴν βλέπετε διότι ἄλλως θὰ σὰς ἦτον σχεδὸν ἀόρατος. Ἀνάπτω λοιπὸν τὸ οἰνόπνευμα, καὶ ἔχομεν φλόγα. Παρατηρεῖτε ὅτι εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα ἀναβαίνει φυσικῶς τῷ λόγῳ, διότι τὴν σύρει ἄνω τὸ βεῦμα τὸ παραγόμενον ἐκ τῆς καύσεως. Τώρα φυσῶ εἰς τὴν φλόγα, καὶ τὴν ἀναγκάζω νὰ καταβῇ εἰς αὐτὴν τὴν μικρὰν καπνοδόχον, διότι ἠλλαξὲ τοῦ βεῦματος ἡ διεύθυνσις. Πρὶν τελειώσω τὰς παρούσας συνδιαλέξεις, θὰ σὰς δείξω ἓνα λύχνον εἰς τὸν ὅποιον ἡ φλόξ ἀναβαίνει ἐν ᾧ ὁ καπνὸς καταβαίνει, καὶ ὁ καπνὸς ἀναβαίνει ὅταν χυμηλοῦται ἡ φλόξ. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι εὐρέθῃ ὁ τρόπος νὰ παιζιλωμεν τὰ βεῦματα.

Καὶ ἄλλα τινὰ ἀκόμη ἔγω νὰ σὰς ἐξηγήσω. Αἱ περισσότεραι αὐταὶ φλόγαι δὲ βλέπετε ἀλλάζουσιν ἀδιακόπως σχῆμα διότι ὑπὸ διαφόρων βεῦμάτων προσβάλλονται πανταχόθεν. Ἀλλ' ἂν



Σχ. 11.

θέλωμεν καλῆτερα νὰ τὰς μελετήσωμεν, ἠμποροῦμεν νὰ κατορθώσωμεν τινὲς αὐτῶν νὰ φαί-

νούνται ως στερεά. Προσέτι δύσκολον δὲν μᾶς εἶναι καὶ νὰ τὰς φωτογραφήσωμεν, ὥστε νὰ τὰς ἔχωμεν ἀληθῶς στερεάς. Ἀλλὰ δὲν ἤθελον μόνον τοῦτο νὰ σᾶς εἶπω. Ἄν λάβω μίαν φλόγα ἰκανῶς ἀνεπτυγμένην, δὲν θὰ ἔχη τὴν ὁμοιοῦσιν ἐκείνην μορφήν, τὸ κανονικὸν τῆς περιφέρειας τὸ ὁποῖον ἔχει ἡ φλόξ τοῦ λύχνου ἢ τοῦ κηρίου, ἀλλὰ ἐκχειρίζεται οὕτως εἰπεῖν πανταχόθεν, ἐκρήγνυται μετὰ ζωτικῆς δυνάμεως ἀληθῶς θαυμασίας. Θὰ μεταχειρισθῶ τώρα νέον εἶδος καυσίμου ὕλης, ἥτις ὅμως θὰ μιμῆται ἀριστοῦ τοῦ κηρίου τὸ ἄλειμμα. Ἴδου καὶ μία σφαῖρα βαμβάκιου. Αὐτὴ θὰ εἶναι τὸ φτίλλιον. Τὴν βυθίζω εἰς οἶνόπνευμα, καὶ ἔπειτα τὴν ἀνάπτω. Κατὰ τί διαφέρει ἀπὸ κηρίον σύνθετος; Κατὰ τοῦτο, ὅτι ἔχει δυνάμιν, ζωρότητα, εὐκινησίαν, ἥτις δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ κηρίον. Ἴδετε πῶς ἐκτοξεύονται αὐταὶ αἱ λαμπραὶ γλώσσαι πυρός. Ἡ γενικὴ διάθεσις τῆς φλογός, ἥτις καὶ ἐδῶ ἀναβαίνει, εἶναι ἡ ἴδια ὡς καὶ εἰς τὸ κηρίον· ἀλλὰ τὸ κηρίον δὲν ἔχει αὐτὰς τὰς γλώσσας αἱ ὁποῖαι ἐδῶ ἐκτινάσσονται. Πῶθεν αὐτὴ ἡ διαφορὰ; Θὰ σᾶς τὴν ἐξηγήσω· καὶ ὅταν τὴν γνωρίσητε θὰ ἠμυρῆτε νὰ ἐνοήσητε καλλίτερον καὶ ὅ,τι ἔχω νὰ σᾶς εἰπῶ κατόπιν. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὰ παιδιά πολλάκις παίζουσι τὸ ἐξῆς παιγνίδιον. Εἰς πινάκιον περιέχον σταφύλια ἀνάπτουσι οἶνόπνευμα, καὶ ἔπειτα προσπαθοῦσι ν' ἀρπάσωσιν ἀπὸ αὐτῶν βώγας, χωρὶς νὰ καθύσωσι τοὺς δακτύλους των. Ἴδου τὸ πινάκιον. Ἐπρεπε κυρίως νὰ θερμάνω καὶ αὐτὸ, καὶ τὰ σταφύλια καὶ τὸ οἶνόπνευμα πρὶν τὸ ἀνάψω. Ἀλλ' ἀδιάφορον, ἐπειδὴ τὸ πείραμα ἡμῶν δὲν θὰ διαρκέσῃ πολὺ, καὶ γίνεται μόνον διὰ νὰ ἐνοήσητε τὴν θεωρίαν τῆς φλογός. Τὸ πινάκιον λοιπὸν καὶ τὸ οἶνόπνευμα εἶναι ἡ κοτύλη καὶ ἡ καύσιμος ὕλη· τὰ σταφύλια ἐπέχουσι τὸν τόπον τῶν φτιλλίων. Ἴδου, ὡς ἀνάπτω τὸ ὑγρὸν πόσαι πολλὰ καὶ ὠραταὶ γλώσσαι φλογός ὑψοῦνται! Καὶ αὐτῶν αἰτία εἶναι ὁ ἀήρ, ὅστις ἐξ αἰτίας τῆς θερμότητος τῆς φλογός φθάνει εἰς αὐτὴν ὑπὲρ τὰ χεῖλη τοῦ πινακίου. Ἀλλὰ διατὶ αἱ πολλὰὶ γλώσσαι; Διότι τὸ πινάκιον παριστᾷ ἔχι ἐν κηρίον, ἀλλὰ πολλὰ κηρία ὁμοῦ· ἐκάστη βώγξ σταφύλιου εἶναι ἐν φτίλλιον, καὶ ἐπομένως τὸ ρεῦμα πνέει ὅλιος ἀτάκτως, καὶ δίδει εἰς ἐκάστην γλώσσαν ἰδιαιτέραν ὑπερξίν, μὴ ἀφήνον νὰ σχηματισθῇ μία φλόξ μονοειδής. Δὲν πρέπει ὅμως, ὅταν βλέπετε ὅλας αὐτὰς τὰς γλώσσας ὁμοῦ, νὰ φαντάζεσθε ὅτι τοῦτο τὸ ἰδιαιτέρον σχῆμα ἔχει ἡ φλόξ. Τοιαύτη ἀπαράλλακτος φλόξ ποτὲ δὲν ὑπάρχει εἰς δεδομένην στιγμὴν. Ἡ φλόξ, ὡς ἐκείνη τὴν ὁποῖαν εἶδατε ὅτι ἐξέπεμπεν ἡ σφαῖρα τοῦ βαμβάκου, ποτὲ δὲν ἔχει ὁποῖον σχῆμα φαίνεται ὅτι ἔχει· διότι σύγκειται ἐκ παμπούλων διαφόρων φλογῶν, αἱ ὁποῖαι γεννῶνται καὶ σβύθουσι τόσον ταχέως ἢ μία μετὰ

τὴν ἄλλην, ὥστε ὁ ὀφθαλμὸς μόνον τὸ σύνολον αὐτῶν διακρίνει.

Ἀνέλυσαι ἐπίτηδες ἄλλοτε μίαν φλόγα ἔχουσαν τὸν γενικὸν αὐτὸν χαρακτήρα, καὶ τοῖτο αὐτῆς τὸ διάγραμμα σᾶς δευκνύει τὰ διάφορα μέρη ἐξ ὧν σύγκειται. Ὡς σᾶς εἶπα, δὲν πα-



Σχ. 12.

ρουσιάζονται ὅλα ταυτόχρονοι, ἀλλὰ φαίνονται ὡς σύγχρονον μόνον διότι τάχιστα ἀντικαθιστῶσι τὰ μὲν τὰ δέ.

Λυποῦμαι καὶ ἐντρέπομαι ὅτι τόσον ὀλίγον ἐπροχωρήσαμεν εἰς τὸ θέμα ἡμῶν, καὶ ὅτι πρέπει τώρα νὰ χωρισθῶμεν, χωρὶς κἄν νὰ φάγωμεν τὰ σταφύλια, ἀφ' οὗ τὰ ἐκαύσαμεν. Ἀλλὰ κατ' οὐδένα λόγον δὲν θέλω νὰ σᾶς κρατήσω περισσότερον ἀπὸ πῶν προσδιωρισμένων ὡραν. Τὸ μάθημα ὅμως τοῦτο θὰ μὲ χρησιμεύσῃ ἄλλοτε, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς θὰ κάμνω ὀλιγώτερα πειράματα, καὶ θὰ σᾶς λέγω περισσότερα περὶ τοῦ ζητήματος.

A. P. FAYARDIS.

Ἐπίπετα σύννεφα.

ΑΙ ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΙ ΠΕΡΙΣΤΕΡΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Ἐκάνημα ὑπὸ Σ**

Πρὸ δύο περίπου χιλιάδων ἐτῶν, ἢ Ῥώμη, πρωτεύουσα τότε τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ βαρβαρικῶν σιφῶν, τὰ ὁποῖα εἶχον δεκατίσει τὸν βωμαϊκὸν στρατὸν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἄλλοι. Μόνον τὸ Καπετωλίον, ὅπου οἱ κάτοικοι εἶχον καταφύγει, ἀνίστατο ἔτι πεισματωδῶς εἰς τὰς προσπαθείας τοῦ ἐγθροῦ. Καὶ αὐτὸ ἐπὶ τέλους ἐπρόκειτο νὰ ἀλωθῇ ὑπὸ τὸ σκότος ζοφερῶς νυκτός, ὅτε αἰφνης αἱ ἱεραὶ τῆς Ἦρας γῆρας ἀφύπνισαν τοὺς κοιμημένους φύλακας. Ὁ Μάνλιος συλλέγει τοὺς στρατιώτας του

καὶ δραστηρίως ἀποκρούει τοὺς Γαλάτας, ἀναγκασθέντας νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν.

Ἐπὶ εἴκοσι τῶρα αἰῶνας παραμένει ἡ μνήμη τῶν χηνῶν τοῦ Καπετωλίου· ὅπως ἐκείναι δὲ οὕτω καὶ αἱ περιστέραι τῆς τελευταίας πολιορκίας τῶν Παρισίων δὲν θὰ λησμονηθῶσι.

Θὰ ἐνθυμῶνται ἐπὶ μακρὸν χρόνον οἱ ἄνθρωποι τὰς θαυμασίας ὑπηρεσίας ἃς προσέφερον εἰς τὴν Γαλλίαν διαρκούσης τῆς πρωσσαικῆς εἰσβολῆς οἱ πτερωτοὶ οὗτοι ἀγγελιαφόροι, καὶ ὅταν μετὰ αἰῶνας τὰ καθ' ἡμᾶς συμβάντα ἀποτελέσωσιν ἱστορίαν παλαιᾶν πλέον ἢ καὶ μυθικήν, καὶ τότε ἀκόμη θὰ φέρηται φήμη ὅτι δύο ἑκατομμυρίων πολιορκουμένων αἱ ἐλπίδες ἐξηρηθῆσαν ποτε ἀπὸ τῆς πτέρυγος πτηνοῦ.

Τόσον δὲ μεγάλα εἶναι αἱ ὑπηρεσίαι, ἃς, καθὼς εἴπομεν, προσέφεραν τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς πολιορκίας τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσας, ὥστε ὁ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργῶν ἀπεφάσισεν ὀριστικῶς νὰ ὀργανώσῃ πραγματικὸν ἐναερίον ταχυδρομεῖον. Ἐζητήθη περὶ τούτου ἡ συμβουλή ἀνδρῶν εἰδικῶν καὶ ἀπεφασίσθη, εἰς τὸ ἐξῆς πᾶσα ὄχυρὰ πόλις καὶ πᾶν φρούριον νὰ διατηρῇ περισσεύονα, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ τρέφονται πολυάριθμοι ἀγγελιαφόροι περιστέραι. Ἐν περιπτώσει πολιορκίας, ἀερόστατα κυβερνώμενα ὑπὸ πεπειραμένων ἀεροπόρων θὰ φέρωσιν ἔξω τῆς πόλεως τοιαύτας περιστέρας, αἱ ὁποῖαι ἔπειτα θὰ ἐπανέρχονται εἰς τὴν πόλιν τῶν κομίζουσαι τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰς εἰδήσεις τὰς ἐμπιστευθείσας εἰς αὐτάς. Ἐκτὸς τούτου τὰ ἐν στρατεῖα στρατιωτικὰ σάματα θὰ παραλαμβάνωσιν ἐκ τῶν προτέρων ἀγγελιαφόρους περιστέρας ἀνατραφεύσας εἰς τὰ κυριώτερα φρούρια, καὶ οὕτω θὰ ἔχωσιν οἱ ἀρχηγοὶ τὴν εὐκολίαν ν' ἀνταποκρίνωσιν μὲ τοὺς φρουράρχους εἰς ὁποιαδήποτε κατάστασιν καὶ ἂν εὐρισκωνται διαρκούντος τοῦ πολέμου τὰ ὑπ' αὐτῶν διαικούμενα φρούρια. Δὲν προσέφυγαν ὅμως μόνον οἱ Γάλλοι εἰς τὰ εὐεργετήματα τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ παρέξωσι τὰ ἐναερία ταχυδρομεῖα, οἱ Γερμανοὶ ἐπιφελέθησαν ἐπίσης τὰ μαθήματα τὰ ὁποῖα ἤντησαν ἐν Γαλλίᾳ, αἱ δὲ ἐφημερίδες τῶν γέμουσι λεπτομερειῶν περὶ τῶν ὀργανισμῶν, τοὺς ὁποίους θέλουσι νὰ ἐφαρμώσωσιν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Ἠρέπει ἄλλως τε νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι πολὺ πρὶν τῆς πολιορκίας τῶν Παρισίων ἐγένετο παρμολογία χρῆσις ἀγγελιαφόρων περιστέρων, ἡ ἰδέα μάλιστα τῆς ἐφαρμογῆς ἐναερίων ταχυδρομείων ἀνήκει εἰς παναρχαίους χρόνους. Οἱ αἰγύπτιοι θαλασσοπόροι, εἰς ἐποχὴν πολὺ ἀπομακρυσμένην.

1. Ὁ Ἄλιανδρ (Ποικιλ. Ἰστ. βιβλ. Β', 2) λέγει ὅτι «ἐν Αἴγῳ ἐξ Ὀλυμπίας ἀθημερῶν διηγέλη ἡ νίκη τοῦ Ταυροσθένους ἐπὶ πατρὶ αὐτοῦ ὑπὸ φάσματός φασιν. Ἄλλοι δὲ φασί, περιστέρῳ τὸν Ταυροσθένην ἐπάγεσθαι, ἀπολιποῦσαν τοὺς αὐτῆς νεοσσούς ὄρνυς ἔτι καὶ ἀπτήνας. Νικήσαντα δὲ ἀφαιναί τὴν πελαϊάδα, προσάφανα πορφύραν αὐτῇ· τὴν δὲ, ἐπαινομένην πρὸς τοὺς νεοττοῦς, ἀπαυθημαρίσας ἐκ Πύθης εἰς Αἴγῳ.»

νυ, παρελάβανον περιστέρας εἰς τὰ ταξείδια τῶν, τὰς ὁποίας ἔπειτα ἀφίονον νὰ πετάξωσιν ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ νὰ ἀναγγείλωσιν εἰς τοὺς ἰδικούς των τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐφθάνον εἰς τὸν λιμένα.

Καὶ πολὺ ἀργότερον εἰς χρόνους πλησιαιτέρους πρὸς ἡμᾶς, διάφορα κατορθώματα ἐφείλονται εἰς τὰ ἀγγελιαφόρα πτηνὰ. Κατὰ τὸ ἔτος 1572 ἡ πόλις Λεῦδη τῆς Ὀλλανδίας, κηρυχθεῖσα κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἰσπανίας Φιλίππου, ἐπολιορκήθη ὑπὸ τοῦ Ἰσπανοῦ στρατηγοῦ Φραγκίσκου Βαλδέη. Ὁ Βαλδέης, στρατηγὸς δραστήριος, ἀποφασιστικὸς καὶ πλήρης ὑπομονῆς, κατεσκεύασεν ἐξῆντα δύο χαρακώματα περὶ τὴν πόλιν καὶ ἠδυνήθη οὕτω νὰ τὴν περικυκλώσῃ, σκοπεύων νὰ τὴν ὑποτάξῃ διὰ τῆς πείνης. Τὴν ὀλλανδικὴν πόλιν γενναίως ὑπερησπίζετο ὁ Ἰανὸς Δούζας, ὁ ὁποῖος προσεπάθει νὰ ἀναπτέρωσῃ τὸ θάρρος τῶν πολιορκουμένων ἂν καὶ ἐσπεροῦντο τροφῶν καὶ τοῦς ἐδεκάτιζεν ὁ λοιμός. Οὐχ ἤττον τὰ μαρτύρια τὰ ὁποῖα ὑπέφερον εἶχον καταντήσει ἀνυπόφορα πλέον καὶ ἐσκέπτοντο νὰ παραδοθῶσιν, ὅτε αἰφνης διαδίδεται ἡ εἰδήσις ὅτι περιστέραι ἀγγελιαφόροι εἶχον εἰσέλθει ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως. Αἱ περιστέραι ἔφερον γράμματα τοῦ πρίγκηπος τῆς Ὁρράνης, γνωστοποιούντα εἰς τοὺς κατοίκους ὅτι τὰ περιχώρα ἔμελλον νὰ πλημμυρίσωσιν ἕνεκα τῆς γενομένης κατασκαφῆς τῶν προχωμάτων τοῦ ποταμοῦ Μόσα, ὅτι ὁ Ἰσπανικὸς στρατὸς θὰ διεσκορπίζετο διὰ τὸ αἰφνίδιον τῆς πλημμύρας καὶ ὅτι στολλικός πλοιαρίον θὰ ἐκόμισε τροφὰς εἰς τὴν πᾶσχουσαν πόλιν.

Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ χαρὰ τῶν κατοίκων τῆς Λεῦδης, πάντες εὐλογοῦσι τὰς σωτηρίους περιστέρας. Τῇ ἐπαύριον ὁ Ἰσπανὸς στρατηγὸς ἔπεμψεν ἀπεσταλμένον πρὸς τοὺς πολιορκουμένους μὲ προτάσεις νὰ παραδοθῶσι. «Ἐπίτῃ εἰς τὸν ἀρχηγόν σου, ἀπήντησαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς πόλεως, ὅτι παρὰ νὰ παραδοθῶμεν προτιμῶμεν νὰ φάγωμεν τὸν ἀριστέρον μας βραχίονα· μᾶς ἀρκεῖ ὁ δεξιὸς πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως μας». Μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὰ προχώματα κατεσφρόντο, ἡ πόλις περιεκυκλώθη ὑπὸ λίμνης, οἱ πολιορκουόντες ἐφυγαδεύθησαν, ἡ Λεῦδη τέλος ἐσάθη ὑπὸ τῶν περιστέρων.—Καὶ κατὰ τὰ 1849 οἱ Βενετοὶ πολιορκουόμενοι ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν συνεκοινώνουν μετὰ τῶν ἐκτὸς διὰ περιστέρων ἀγγελιαφόρων, τὰς ὁποίας εἶχον ἐκ τῶν προτέρων τὴν πρόνοιαν νὰ προετοιμάσωσι πρὸς τοῦτο.

Πολὺ πρὸ τῆς τελευταίας πολιορκίας τῶν Παρισίων πολυάριθμοι περιστέραι ἐτρέφοντο, ἐν Βελγίῳ μάλιστα, ὅπου ἔχι ὀλίγοι ἰδιῶται δι' ἰ-

1. Μόνη ἡ ἐπαρχία τῆς Λίδας ἀριθμεῖ 200 χιλιάδας ταχυδρομῶν περιστέρων, ὡν ἡ τιμὴ ποικίλει ἀπὸ 500 ἄχρι 10 ἀράγων· ὁπολογίζων τις αὐτὴν κατὰ μέσον ὄρον εἰς 30 φράγκα, εὐρίσκει ὅτι ἡ ὀλιγὴ ἀξία τῶν κατοίκων τῶν περιστέρων ἀνέρχεται εἰς τὸ ὄχι! ἐκαταπρόνθητον ποσὸν εἰς

διάν τέρψιν τὰς ἑκαμμον νὰ πετώσιν ἀπὸ μέρους εἰς μέρος, ὅπως τὴν γίνεται διὰ τοὺς ἵππους εἰς τὰ ἵπποδρόμια. Αἱ οὕτως εἰπεῖν περιστρωδρῶνται αὐταί εἶνε καὶ τὴν ἀκόμη ἐν χρῆσει, ἀναπτύσσουσαι διὰ τῆς συνηθείας τὰς φυσικὰς ἰδιότητας τῶν πτηνῶν τούτων. Λαμβάνουσι μίαν περιστρωδρῶν παρ' ἑκάστου τῶν εἰς τοῦτο καταγενομένων ἰδιωτῶν πόλεως τινος τοῦ Βελγίου, τῶν Βρυξελλῶν παραδείγματος χάριν, ἐγκλείουσι ἔπειτα ὅλους τοὺς περρωτοὺς ἀεροπόρους εἰς μέγα καλάθιον, τὸ ὅποιον ἄνθρωπος ἐπὶ τούτῳ ὀρισμένος μεταφέρει ἔπειτα εἰς πόλιν ἀπομακρυσμένην, εἰς Καλαί, εἰς Παρισίους κλ. Πολλὰ ἀπολύσει τοιοῦτων περιστρωδρῶν ἐγένοντο πρὸ τριῶν ἐτῶν εἰς Παρισίους πρὸ τοῦ Βιομηχανικοῦ μεγάρου. Μόλις τὸ καλάθιον ἀπέπασμα τοῦ καλαθίου ἀνεσηκόνετο, ὅλοι αἱ περιστρωδρῶν ἐπέστησαν, ἐνόμιζες ὅτι ἦσαν βέλη καὶ ἐκάστη διηυθύνετο πρὸς τὸ μέρος, ὅπου εὐρίσκετο ἡ φυσικὴ τῆς. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ταξιδίου τινὰ ἐκ τῶν πτηνῶν ἀπομακρύνονται τῆς συνοδείας των, ἄλλα ἀποπλανῶνται, ἄλλα ἀποστάνουσι, τοῦτο δὲ ἐξάγεται διότι δὲν ἐπιστρέφουσιν ὅλα ὁμοῦ. Τινὰ χάνονται καὶ δὲν ἀναφαίνονται πλέον, ἄλλα τοῦτο εἶνε σπάνιον. Ἢ περιστρωδρῶν, ἡτις πρώτη ἐπανερχεται κερδαίνει τὸ βραβεῖον, ὃ δὲ ἰδιοκτῆτης τῆς λαμβάνει τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἔχουσιν ἐκ τῶν προτέρων καταταθῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἄλλων περιστρωδρῶν.

Ἐπάρχουσι διάφορα εἶδη ἀγγελιαφόρων περιστρωδρῶν. Περιστρωδρῶν διακρινόμενα διὰ τὴν νοσημοσύνην τῆς καὶ ἀνήκουσα εἰς τὸν κ. Δερουάρ ἐκ Παρισίων, εἶχε τοιαύτας παραδόξους τύχας, ὥστε θὰ μεταδώσωμεν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας περίληψιν τῆς ἱστορίας τῆς. Διαρκούσης τῆς πολιτικῆς ἐξήχθη τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ ἀεροστάτου τοῦ ὀνομασθέντος Γεωργίου Σάνδη, μετὰ τρεῖς ἡμέρας δὲ ἐπανήλθεν εἰς Παρισίους. Πεντάκις ἐξῆλθε τοιοῦτοτρόπως δὲ ἀεροστάτου, ἐπανερχετο δὲ τακτικὰ εἰς τὸν περιστρωδρῶν κομίζουσα ἐπιστολὰς καὶ ἄλλα ἔγγραφα ἔξωθεν. Τῆ 23 Δεκεμβρίου ἐτραυματίσθη εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων ὑπὸ πρῶσι κῆς σφαίρας καὶ ἐπέσθη ὑπὸ γάλλου χωρικοῦ, ὃ ὅποιος τὴν κερδέως μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου πρὸς τὸν κ. Δερουάρ. Ἄλλη περιστρωδρῶν, ἐπίσης διακριθεῖσα διὰ τὴν νοσημοσύνην τῆς, πεντάκις ἔκαμε παρόμοια ταξίδια κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς πολιτικῆς καὶ ἐφρονέθη τὴν 9 Νοεμβρίου εἰς Βολιβερῶν ὑπὸ γάλλων χωρικῶν, οἵτινες νόησαντες τὸ σφάλμα των ἐστειλαν πρὸς τὸν νοσημοσύνην φράγκων. Πολλῶν οἰκονομῶν ὃ μόνος πλοῦτος εἶνε ὃ περιστρωδρῶν ὁσῶς δ' ἀποθήκη γνωστὸς εἰς ἀτοχῶς ἐκλεστῶν περιστρωδρῶν, ἡ πώλησις τοῦ περιστρωδρῶν τοῦ ἐνεῖ τὴν ἀπὸ τῆς σημασίας, ἦν ἐν ἄλλαις χώραις ἡ πώλησις περιήγμου συλλογῆς εἰκότων ἢ βιβλίων ἢ νομισμάτων.

μάχην τὸ πτόμα τοῦ μικροῦ ἀγγελιαφόρου. Μετὰ τὸν πόλεμον, ὃ ἰδιοκτῆτης αὐτοῦ κ. Βαν Ρώζεβεκ, ἐβαλοσάμωσε τὸ ἀτυχὲς πτηνόν.

Πρὸ τῆς πολιτικῆς τῶν Παρισίων, πρὸ ἀκόμη καὶ αὐτῆς τῆς ἐφευρέσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου, οἱ κερδοσκόποι ἐπιτηδείως μετεχειρίζοντο τὰς ἀγγελιαφόρους περιστρωδρῶν. Ἐπῆρχε τακτικὴ ὑπηρεσία ὀργανωμένη μεταξὺ Παρισίων καὶ Βρυξελλῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἐμάνθανον οἱ ἐν Βρυξελλῶν ἐνδιαφερόμενοι τὰς τραχούσας τιμὰς κατὰ τὸ κλείσιμον τοῦ ἐν Παρισίοις χρηματιστηρίου καὶ οὕτως ἠδύνατο ἀσφαλῶς νὰ ἐμπορεύωνται.

Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Βατερλώ, κατὰ τὰ 1815, λέγεται ὅτι ὁ Ροσχίλδ, ὅστις εἶχε ἀποκτήσει ἀγγλικὰς περιστρωδρῶν, τὰς ἀπέλυσε εἰς τὸ Βέλγιον, ἅμα ἔμαθεν ὅτι ἐνίκηθη ὁ γαλλικὸς στρατός. Ὁ ἐν Λονδίῳ ἐμπορικὸς οἶκος Ροσχίλδ ἔμαθε τὴν εἰδησίην τῆς καταστροφῆς πολὺ πρὸ τῶν ἀγγλων κερδοσκόπων καὶ ἠδυνήθη νὰ ἀγοράσῃ ἄπειρα χρῶματὰ μετὰ μὲγαλὴν ὑποτίμησιν, τὰ ὅποια ἔπειτα, ὅταν ἡ εἰδησίς ἐγενε κοινὴς γνωστῆ, μετεπώλησε κερδέως ἐκ τῆς ἐπιβουόσης ὑπερτιμῆσεως σημαντικώτατα ποσά. Σήμερον ἡ κοινὴ χρῆσις τῶν τηλεγράφων δὲν ἐπιτρέπει πλέον εἰς τοὺς κερδοσκόπους νὰ μεταχειρίζονται τοιαῦτα μέσα' χάρις εἰς τὸν τηλεγράφον ἡ ἐμπορικὴ αὐτὴ πάλιν γίνεται πλέον εὐτυχῶς δι' ἐμποῖον ὅπλων.

Ὅλοι αἱ ἀγγελιαφόροι περιστρωδρῶν δὲν κατέχουσιν εἰς τὸν αὐτὸν βαθμὸν τὴν νοσημοσύνην τοῦ νὰ ἐπανερχῶνται εἰς τὸν περιστρωδρῶν των. Τὰ πτηνὰ ταῦτα πρέπει νὰ τρέφονται μετὰ λαλοῦρια καὶ μετὰ ῥόβι' ἐνίοτε ἠμπορεῖ τις νὰ τοὺς δίδῃ καὶ ὀλίγον σίτον, τὸν ὅποιον πολὺ ἀγαπῶσι.

Δύσκολον εἶνε νὰ ἐξηγήσῃ τις τὴν θαυμαστὴν καὶ ὅλοις ἰδιάζουσαν τῆσιν, τὴν ὅποιαν ἔχουσι τὰ ζῶα ταῦτα εἰς τὸ νὰ ἐνθυμῶνται καὶ νὰ ἐπανερχοῦνται εἰς τὰ γνωστὰ των μέρη χωρὶς νὰ ἀποπλανῶνται. Πολλοὶ πιστεύουσιν ὅτι συνδυάζουσι ταῦτα μὲγαλὴν ὀξυδέρκειαν καὶ θαυμαστὸν μνημονικὸν καὶ ὅτι ὀρίζονται ἐπὶ τῆς γῆς διάφορα καταφανῆ σημεῖα διὰ νὰ μὴ χάνωσι τὸν δρόμον των.

Ἐμπορεῖ τις ὅμως ν' ἀναφέρῃ γεγονότα ἀποδεικνύοντα ὅτι ἡ γνώμη αὐτὴ εἶνε ἐσφαλμένη. Ἦνε ὁμολογούμενον, ὅτι ἀγγελιαφόροι περιστρωδρῶν, αἱ ὁποῖαι εἶχον συνεθίσει νὰ κἀνωσι μόνον τὸ ταξίδιον τῶν Παρισίων εἰς Βρυξελλὰς, μεταφερθεῖσαι ἔξωθεν εἰς Λίβερπούλ, εἰμπόρεσαν νὰ ἐπανερχοῦνται εἰς τὸν περιστρωδρῶν των χωρὶς νὰ χάσωσι τὸν δρόμον, ἂν καὶ δὲν ἦσαν συνειθισμέναι εἰς αὐτόν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ ἀγγελιαφόρος περιστρωδρῶν ἔχει πολὺ μνημονικὸν, ἀισθάνεται δὲ τρόπον τινὰ ἀφοσίωσιν πρὸς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς της. Καὶ ὀλόκληρον ἔτος ἂν κρατηθῇ

ἄλλου, πάλιν ἐμπορεῖ νὰ ἐπανερχῇ τὴν φωλεάν της.

Διὰ νὰ συναθίσωσι τὰς ἀγγελιαφόρους περιστρωδρῶν, τὰς γυμνάζουσιν, ὅπως περίπου τοὺς ἵππους τοὺς ὀρισμένους εἰς τὰ ἵπποδρόμια, νὰ κἀνωσι πρῶτον μὲν μικρὰ ταξίδια, ἔπειτα δὲ βαθυμῶν μεγαλῆτερα, ἕως ὅτου κατορθώσουσι νὰ μορφώσωσιν αὐτὰς ἐντελῶς· τότε ἐμποροῦν νὰ διατρέχωσιν ἑκατοντάδας λευγῶν καὶ ἐπανερχῶνται εἰς τὸν τόπον ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὰς ἀπέλυσαν. Ἦνε δὲ περιεργὸς ἡ ταχύτης τῆς πτήσεως τῶν περιστρωδρῶν τούτων· εἰς μίαν ὥραν διατρέχουσι δώδεκα ἕως δεκαπέντε λεύγας. Ἐνοεῖται ὅμως ὅτι τοῦτο ἐξαρτᾶται πολὺ καὶ ἐκ τοῦ ἀνέμου, ὃ ὅποιος πνέει· ἂν τὸ πτηνὸν ἔχει τὸν ἀνεμὸν ἐναντίον θὰ κἀμῃ τὸ ταξίδιον τοῦ πολὺ ἀργότερον. Ὅταν ἦνε καλὸς ὁ καιρὸς καὶ δὲν ὑπάρχη οὔτε ὀμίχλη οὔτε χιὼν, δύναται τις ἀσφαλῶς νὰ παραβῆ τὴν ταχύτητα τῶν περιστρωδρῶν πρὸς τὴν τοῦ τηλεγράφου. Ἄνδρες σοφοὶ ἔχουσιν ἐιδικῶς μελετήσῃ τὴν τάσιν τῶν ἀγγελιαφόρων περιστρωδρῶν τοῦ νὰ ἐπανερχῶνται εἰς τὸν συνήθη εἰς αὐτὰς τόπον, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ἀκόμη ἡ ἐπιστήμη νὰ φθάσῃ εἰς βέβαιόν τι καὶ ἀσφαλῆς συμπέρασμα, διότι βσαν λέγει τις ὅτι αἱ περιστρωδρῶν αὐταὶ ἔχουσι φυσικὴν πρὸς τοῦτο τάσιν, χωρὶς ἄλλως πως νὰ ἐξηγῆ τὸ πρᾶγμα, δὲν πράττει ἄλλο εἰμὴ σιωπηλῶς νὰ ἀνομολογῇ ἀμάθειαν.

Ἦποισιν ἀνωτέρω ὅτι ἡ διὰ περιστρωδρῶν συνεννόησις εἶνε ταχυτάτη καὶ ἀσφαλεστάτη, βσαν αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ περιστάσεις· τυχῶσιν εὐνοϊαί. Διὰ νὰ κατασταθῇ ὅμως καὶ πρακτικῶς ὀφέλιμος ἡ ἴδρσις τοιοῦτων ἐναερίων ταχυδρομείων καὶ νὰ χρησιμοποιηθῇ οὕτως ἡ φυσικὴ τῶν πτηνῶν τούτων ἀρετὴ, ἔπρεπε νὰ ἐξευρεθῇ μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου νὰ ἐμπορῆ τις νὰ ἐμπιστευθῆται εἰς αὐτὰ ὅσα τὸ δυνατόν πλεῖστον ἀγγέλματα εἰς μικρότερον ὄγκον. Ἄν λόγου χάριν ἡ περιστρωδρῶν ἐφορτόνετο μετὰ βάρους ὑπερτερον τοῦ ἐνὸς γραμμαρίου, ἠδύνατο τότε ἡ πτήσις αὐτῆς νὰ καταστῇ βραδυτέρα ἕνεκα τοῦ κόπου, τὸν ὅσον τὸ βαρὺ σχετικῶς φορτίον ἤθελεν ἐπιφέρει εἰς αὐτὴν καὶ ἐκ τούτου νὰ λείψῃ ἡ ἀπαιτούμενη βεβαιότης ὅτι τὸ ταξίδιον θὰ διεξαχθῇ ἀσφαλῶς. Ἄν πάλιν δὲν εἰμπόρει τις νὰ προσαρτήσῃ εἰς τὴν οὐρὰν ἢ εἰς τὸν πόδα τοῦ πτηνοῦ εἰμὴ φύλλον χαρτίου ἢ μὲγαλῆτερον ἐπισκεπτηρίου, πῶς θὰ κατορθόνετο εἰς τόσον μικρὸν τόπον νὰ γραφῶσι τόσα πράγματα, ὅσα εἰς δεινὴς περιστάσεις εἶνε ἀνάγκη νὰ γράφονται; Τὸ ζήτημα τοῦτο φυσικῶς παρουσιάσθη κατὰ τὴν πολιτικὴν τῶν Παρισίων, εὐθὺς ἅμα ἐγενε σκέψις νὰ χρησιμοποιηθῶσιν αἱ ἀγγελιαφόροι περιστρωδρῶν, ἐλύθη δὲ ἐπιτυχῶς. Διὰ τῆς φωτογραφίας δηλαδὴ κατορθώθησαν θαύματα· ἀγγέλματα συγκείμενα ἐξ ἑξή χιλιάδων τυπογραφικῶν γραμμάτων

των περιστάσεων εἰς χαρτίον μικρὸν ὅσον τὰ συνήθη σιγαρόχαρτα καὶ εὐκολώτατα προσηρτήθησαν εἰς τὰς περιστρωδρῶν.

Εἰς τὸ ἐξῆς ἡ ὀργάνωσις ἐναερίων ταχυδρομείων θὰ ἔχη ὡς ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τὴν λεγομένην μικροσκοπικὴν φωτογραφίαν· ὅθεν κρίνομεν ἀναγκαῖον νὰ εἰπωμεν ὀλίγα τινὰ ἐνταῦθα περὶ τοῦ τόσον περιεργῶν τούτου κλάδου μίθς ἐκ τῶν θαυμαστοτέρων ἐφαρμογῶν τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους.

Κατὰ τὸ ἔτος 1839 ἐπαλήθησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὸ λεγόμενον Βιομηχανικὸν Μέγαρον τῶν Παρισίων πολλὰ χιλιάδες μικρῶν κοσμημάτων, ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια συνήθως κερβῶνται εἰς τὰς ἀλύσεις τῶν ὀρολογίων. Τὰ μικρὰ ταῦτα κοσμήματα ἐμαρτύρουν τὴν θαυμαστὴν λεπτότητα, εἰς τὴν ὅποιαν δύναται νὰ φθάσῃ τὰ φωτογραφικὰ δοκίμια· εἶχον σχῆμα μικρῶν μικροσκοπιῶν ἐχόντων εἰς τὸ ἐν ἄκρον ἀνάλογον μεγεθυντικὸν φακόν, εἰς δὲ τὸ ἄλλο τετραγωνίδιον χαρτίου, τοῦ ὅποιου τὸ μέγεθος δὲν ὑπερέβαινε κεφαλὴν κερφίδος. Ἄν τις ἀπλῶς παρεστῆρι τὸ κοσμημάτιον δὲν διέκρινεν ἐπὶ τοῦ μικροῦ χαρτίου, ὅπερ ἦτο κολλημένον ἐπὶ λεπτοτάτης ὑαλίνης λεπίδος, εἰμὴ κηλίδα φαίνῃ ὅπως ἀμορφον, ἅμα ὅμως τὸ ἐβλεπεν εἰς τὸ φῶς ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους διὰ τοῦ μικροῦ φαίου· διέκρινε καθαρώτατα διάφορα ἀντικείμενα διὰ τῆς φωτογραφίας εἰκονισμένα.

Ὁ μηχανικὸς κ. Δαγρὸν καταλέγεται μεταξὺ τῶν μᾶλλον συντελεσάντων εἰς τὸ νὰ καταστῇ κοινὴ καὶ πρακτικῶς ὀφέλιμος ἡ τόσον περιεργὸς τέχνη ἡ ὀνομασθεῖσα μικροφωτογραφία. Πρὸ αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἔτος 1838, ἄλλος τις ἐν Μάγχεστερ τῆς Ἀγγλίας συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐφαρμόσῃ εἰδὸς τι ἀντικειμενικοῦ μικροσκοπίου (objectif-microscope) εἰς τὸν σκοτεινὸν θάλαμον τῆς φωτογραφικῆς μηχανῆς καὶ κατέβρωσε νὰ ἐπιτύχῃ φωτογραφικὰ τινὰ δοκίμια σημαντικῶς συμικρυνμένα. Διὰ τοῦ μέσου τούτου κατορθώθη κατὰ τὴν πολιτικὴν τῶν Παρισίων νὰ φορτόνευσι τὰς ἀγγελιαφόρους περιστρωδρῶν μετὰ τόσα ἀγγέλματα, ὅσα δὲν θὰ ἠδύνατο ἄνθρωπος νὰ βαστάσῃ, ἂν ταῦτα ἐγράφοντο κατὰ τὴν κοινὴν γραφὴν. Ἐγράψον π.χ. εἰς τοῦρ ἅπαντα τὰ δημόσια ἔγγραφα καὶ τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιστολὰς ἐπὶ μεγάλου φύλλου χαρτοῦ τῆς ζωγραφικῆς, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτυποῦντο ἕως εἴκοσι χιλιάδες γραμματα. Ὁ κ. Δαγρὸν, ἐξεληθὼν τῶν Παρισίων, περιέστειλε τὸ μέγα αὐτὸ φύλλον εἰς φωτογραφικὴν πλάκα, τῆς ὁποίας τὸ μέγεθος ἦτο ὅσον τὸ τέταρτον τῆς ἐπιφανείας συνήθους παιγνιοχαρτοῦ, ἐκ δὲ τῆς πλακῆς ταύτης ἐτυποῦντο τὰ δοκίμια ἐπὶ λεπτοτάτου φύλλου χαρτίου καὶ βραδυτέρον ἐπὶ φλούδας κολλοδίου, ἡτις ἂν καὶ δὲν ἐξῆγιζε πλεῖστον τῶν ὀφεικτογράμμων περιεῖχε τόσον ὅσον ὅσον δύνα-

ται ολόκληρος έφημερίς να περιλάβη. Αί φλού-
δαι αύται, περιέχουσαι πλήθος άγγελμάτων, έ-
τυλίσσοντο και ένεκλείοντο εις μικρόν σωλήνα
πτερού, μεγέθους δδοντογλυφίδας και προσηρο-
τάτο έπειτα τó παράδοξον τούτο γραμματοκι-
ωτίον εις τήν ούραν τής περιστεράς. Πλήν του
φορτίου του τó πτηνόν έφερε και σφραγίδα, τήν
όποιαν έφρόντιζον να σφραγίζωσιν επί τής πτε-
ρυγός του και κατά τήν αναχώρησιν και κατά
τήν άφιξίντου τά δύο συνεννοούμενα μέρη, ώς
άπόδειξιν τής άποστολής και τής λήψεως.

470 σελίδας τυπωμένας περιείχε τιοιουτο-
τρόπως ο κ. Δαγρών και ο συνεργάτης του κ.
Φαρνίκ. Έκάστη σελίς περιείχε 1600 περίπου
γράμματα, ήτοι περί τά 200 άγγέλματα. 16
έκ των σελίδων τούτων έχώρου εις φλούδαν 3
ύπεκατομέτρων μήκους και 6 πλάτους μη ζυγι-
ζουσαν πλέον των 6 ύπεκατομέτρων. Η περι-
στολή εγένετο κατά σμικρύνσιν εσοῦ.

Έκάστη περιστερά έφερεν έντός σωλήνος πτε-
ρού είκοσι περίπου τιαούτας φλούδας, βάρους έν
συνόλω 8χι πλέον του 1 γραμμαρίου. Αί είκοσιν
αύται φλούδαι όμοῦ άπετελούντο εκ 300,000
γραμμάτων, όσην δηλαδή ύλην περιλαμβάνουσιν
120 σελίδες έφημερίδας. Τών φωτομικροσκοπι-
κών άγγελμάτων εγίνοντο 30 έως 40 αντίτυ-
πα και έστέλλοντο δια μιας δια τοςούτων περι-
στερών. Περὶ τας εκατόν χιλιάδας άγγελμά-
των έστάλησαν ούτως εις Παρισίους διαρκού-
σης τής πολιούρκιας. "Αν όλα ταῦτα τά έγγρα-
φα ήθελε τις τυπώσει δια κοινών χαρακτήρων
θα άπετέλει βιβλιοθήκην εκ 600 τόμων! Και
όλους αύτους τούς τόμους διεβίβασαν αί περι-
στεραί!

Άμα τó τηλεγραφικόν γραφεῖον έλάμβανε
τόν σωλήνα, προέβαινεν ο κ. Μερκαδις εις τήν
άνοξιν αύτου δια μαχαίριδιου. Αί φωτογραφη-
μέναι φλούδαι μετά μεγίστης προσοχής έτί-
θεντο έντός μικράς λεκάνης περιεχοῦσης ύδωρ
και μικράν ποσότητα άρμονίας. Δια τής έπι-
δράσεως του ύγρου τούτου οι μικροί κύλινδροι
έξετυλίσσοντο έξήραινον έπειτα τας φλούδας
και έθετον αύτάς μεταξύ δύο υαλίων, οὐδέν
έλλο δε έμενε πλέον ή να ταθώσιν αύται επί
του άγωγού (ρολιε-objet) φωτοηλεκτρικου μι-
κροσκοπίου. Η φλούδα του κολλοδίου άντηνα-
κλάτο επί τινος έπιφανείας δια τής επενεργείας
τής φωτοηλεκτρικής μηχανής, όμοιούσους προς
τó μηχανήμα τó κοινώς λεγόμενον μαγικός
φανός. Τα πριν σχεδόν άόρατα γράμματα ήρ-
χίζον άρκετά να μεγαλύνωνται, ώστε οι άπέ-
ναντι τής έπιφανείας εκείνης καθήμενοι άντι-
γραφείς να ήμπορουν εύκόλως να μεταφέρωσιν
επί του χάρτου τά γραφόμενα.

Όταν ήσαν πολλά τά άγγέλματα, ή ανά-
γνωσις προέβαινε λίαν βραδέως, συχνάκις όμως
κατεμερίζετο ή έργασία διότι ή φλούδα περιεί-

χε πολυάριθμα τετραγωνίδια ή σελίδας, τά όποια
εύκόλως ήδύναντο να διαχωρισθώσι και ούτω να
γείνη πολλών ταυτόχρονως ή ανάγνωσις δια τής
βοηθείας πολλών μικροσκοπίων.

Οί κκ. Κορνύ και Μερκαδις έτελειοποίησαν
τόν τρόπον του άναγιώσκουν δια μικροσκοπίου
τοιαῦτα άγγέλματα. Παρενόβαλον δηλαδή τήν
φλούδαν του κολλοδίου μεταξύ δύο κομματίων
ύάλου και έθετον αύτήν εις μικρόν ύαλοφόρον
περβάκι, τó όποιον δια μηχανισμού έλάμβανε
διπλήν κίνησιν, δριζόντιον και κάθετον. Έκα-
στον μέρος του άγγέλματος διήρχετο βραδέως
δια τής έστίας του μικροσκοπίου* όθεν επί τής
άπέναντι έπιφανείας τά γράμματα άνεπτύσσοντο
άρκετά μεγάλα, ώστε να ήμποροῦν ν' άναγνω-
σθώσι και ν' άντιγραφώσι.

Τέσσαρες ώραι έχρειάζοντο δια τας προπαρα-
σκευαστικάς έργασίας τής τοιαύτης άναγνώσεως
των άγγελμάτων, ή δε άντιγραφή αυτών άπήρ-
τει ώρας τινάς ακόμη. Οί κκ. Κορνύ και Μερκα-
δις προσεπάθησαν να φωτογραφήσωσιν άπ' έυ-
θείας τούς έν μεγεθύνσει επί τής έπιφανείας άπει-
κονιζόμενους χαρακτήρας, αλλά δεν έπέτυχον
αί πρώται προσπάθειαι των. Βεβαίως και ο
τρόπος τής άναγνώσεως των άγγελμάτων τού-
των ήθελε πολύ προσδεῦσαι, αν ο χειμών και τó
ψύχος δεν επήρχοντο, άτινα κατέστησαν όση
μέραι σπανιωτέραν τήν έφιξιν άγγελιαφόρων πε-
ριστερών.

Η κακοκαιρία δεν εινε τó μόνον έμπόδιον, τó
όποιον να παραβλάπη τήν τακτικήν των περι-
στερών άλληλογραφίαν* τά άγγελιαφόρα πτηνά ύ-
πόκεινται και οδ' εδδν και εις άλλους κινδύνους, φο-
βερώτατοι δε έχθροί των εινε τά άρπακτικά πτηνά.
Υποτίθεται ότι εκ των περιστερών, αίτινες δεν
επανέρχονται εις τó συνήθες μέρος των, πολλά
γίνονται και οδ' εδδν θυμα έναερίων πειρατών,
των Ιεράκων. Οί Κινέζοι, οίτινες συχνά διακρί-
νονται δια τó εύφυές των έρευρέσεών των, επε-
νόησαν περιεργον τρόπον δια να προφυλάξωσιν
άπό των άρπακτικών πτηνών τας άγγελιαφό-
ρους περιστεράς, τας όποιας πολύ μεταχειρίζον-
ται εις τó Ούράνιον Κράτος. Προσαρτίθουσιν εις
τήν ούραν των έλαφροτάτην σφυρίκτραν εξ ένδι-
κου καλάμου. "Όταν δε πετῆ τó πτηνόν, ο άήρ
εισέρχεται εις τούς μικρούς σωλήνας, όπου ύπό-
κειται εις δονήσεις παραγούσας εζόν και παρα-
τεταμένον ήχον. Έάν δε αί περιστεραί ταξει-
δεύωσιν άγγελιδόν, ύλοι τότε αί σφυρίκτραι
άποτελοῦσιν όμοῦ θυρυβώδη συναυλίαν, ήτις
μακράν ακουομένη απομακρύνει τά άρπακτικά
πτηνά φοβισμένα. Πολλοί άνθρωποι ζήσαντες εις
Κίναν και μάλιστα εις τó Πεκίνον, αναφέρουσιν
ότι πολλάκις έτυχε να ακούσωσιν εις τούς ά-
γρούς εζόντατον σφυρίγμόν, προερχόμενον εκ των
μικρών σωλήνων των άγγελιαφόρων περιστερών,
χωρίς κατ' άρχάς να ήμποροῦν να νοήσωσι τί ήτο

ο παράξενος εκείνος ήχος, όστις εφαινετο ότι
ήρχετο εκ του ούρανοῦ.

Νομίζομεν ότι ή επινόησις αύτη εινε αξία
να προσελκύση τήν προσοχήν των άρμοδίων και
ότι, αν πρόκηται να συστηθώσι τακτικά έναερία
ταχυδρομεία, δεν πρέπει να παραμεληθῆ αυτη,
ώς δυναμένη τά μέγιστα να συντελέση εις τε-
λειοποίησιν τής τακτικής δια περιστερών συγ-
κοινωνίας, ής επιδιώκεται ή σύστασις.

Ο ΠΑΡΘΕΝΩΝ

Επιγραμμα εις τ. 171.

2. Τα άνάγλυφα.

Έν τοις προηγουμένοις ανέφερομεν τά στοι-
χεία, εξ όν συνέκειτο ή του Παρθενώνος άρχι-
τεκτονική. Τό εξωτερικόν περιστύλιον έκοσμηέτο,
εκτός των χρυσών άσπίδιων χωρίζομένων ύπό έ-
πιγραφών γράμμασιν δρειχαλκίνοις, και δι' ά-
ναγλύφων ή μετοπών. Αί μετόπαι αύται ήσαν
έργα αύτου του Φειδίου ή τουλάχιστον των μα-
θητών αυτου, και τούτων εξόχων τεχνιτών, οί-
τινες ειχον εκτελέσει αύτάς κατά τά σχέδια
του διδασκάλου. Άπετέλουν δε αύται, έννενη-
κοντα δύο τόν αριθμόν, σειράν τετραγώνων έπι-
πέδων, έν έκαστον περιείχε διάφορα ήρώσικα.
Έπί εκάστης προσέψευς αί μετόπαι ήσαν δε-
κατέσσαρες, επί εκάστης δε πλευράς του ναού
τριακόνα δύο.

Παρίστων δε τά μεν των άναγλύφων τούτων
διάφορα εκεισοδία του πολέμου των Κενταύρων,
τά δε τήν Άθηναν μαχομένην κατά των Γιγάν-
των ή δαμάζουσιν τόν Πήγασον, οῦ επρόκειτο
να έπιβῆ ο ήρωε Βελλεροφόντης* άλλα πάλην πα-
ρίστων τόν κατά των Άμαζόνων πόλεμον, έν ο
οι Άθηναίοι, ύπό τής Άθηνάς βοηθούμενοι, λαμ-
πράν ήραντο νίκην.

Τά άνάγλυφα ταῦτα άπετέλουν τó κυριώτε-
ρον των εξωτερικών του ναού κοσμημάτων* ή
περιγραφή όμως αυτών δεν δύναται να γείνη
μετά πάσης ακριβείας, διότι και πρό τής εκρή-
ξεως τής πυριταποθήκης ακόμη και πρό τής κα-
ταστροφής του κέντρου του ναού, αί μετόπαι
ήσαν ήρωατηριασμένα. Οί Τούρκοι συγχέοντες έν

τω αύτω μίσει τά λείψανα τής άρχαίας των Έλ-
λήνων θεησκευίας και τας οικοδομάς του χριστια-
νισμού, προσέθηκαν τας καταστροφάς των εις
τας του πανδαμάτορος χρόνου* ειχον καταβρῆψαι
τας κεφαλές και άφαιρέσει άλλα εξέχοντα μέρη,
τά όποια πίπτοντα εκ του ύψους έθραύοντο.
Τό μέρος, του όποιου περισσότερον εφείσθη ο
χρόνος και ή χείρ των βαρβάρων, είναι τó νό-
τιον, τó προς τó Φάληρον έστραμμένον.

Ο Γάλλος Carrey άπεικόνισεν αύτό όποιον
είναι, όπως ακριβώς καταδείξη τήν σημερινήν
των μετοπών κατάστασιν. Και τοι κατά τó
πλείστον ήρωατηριασμένα τά άνάγλυφα ταῦτα,
είναι άριστουργήματα και υπερέχουσι παντός
γνωστοῦ γλυπτικού έργου. Ο χρόνος και οι βάρ-
βαροι κατέστρεψαν ή ήρωατηρίασαν τά άγάλ-
ματα του Φειδίου* άλλα και έν αυτοίς έτι τοις
λείψάνοις έννοει τις τήν θαυμασίαν του γλύπτου
τέχνην. Τό μέσον του ανατολικου άετώματος έ-
ξήφανίσθη δια παντός, και οὐδέν ήχος αύτου
σώζεται* εκει παρίστατο ο Ζεύς καθήμενος επί
θρόνου, και ή Άθηνά Ιπταμένη υπεράνω τής κε-
φαλής αυτου. Άπό του ένός μέρους ο Υπερίων
εξήρχετο τής θαλάσσης κομιστής τής ημέρας, από
του έτέρου δε τó άρμα τής Νυκτός έδυθίζετο
πρός δυσμάς εις τήν θάλασσαν. Οί ίπποι τής
ημέρας χρομετίζουσιν εξ άνωπαμονήσιας, λέγει
ο Βισκόντης.

Περὶ των ίππων τής Νυκτός λέγει ο λατινος
Μαρτιάλης τας εκφραστικάς ταύτας λέξεις: «Πρό-
σθε ύδωρ και θά νήχωνται.» Ο Ηρακλής κα-
τακεκλιμένος επί βράχου, και παρ' αυτω ή άή-
μητρα και ή Περσεφόνη, καθήμεναι πλησίον άλ-
λήλων, άντικρύζουσι τας τρεις Μοίρας. Η Ίρις,
όρη ή παρὰ τήν Δήμητραν, έτοιμάζεται να δώση
τήν είδησιν τής γεννήσεως τής Άθηνάς, έν ο ή
Νίκη μένει δια να ήται ή άχώριστος αύτης σύν-
τροφος.

Έπί του δυτικου άετώματος παρίσταντο ο
Ποσειδών και ή Άθηνά μαχομένοι περι του τις
εσται ο προστάτης τής Άττικής. Ο θεός τής
θαλάσσης αποσύρεται ήττημένος, και ή Άθηνά
έτοιμάζεται να επιβῆ του ζυματός της. Δεν σώ-
ζεται ειμή ο κορμός του Ποσειδώνος, και ή
Άθηνά, κατά τó πλείστον κατεστραμμένη, ά-
πολέσασα τήν εκ χειρυσωμένου δρειχάλμου πανο-
πλίαν της. Ο χρόνος ήρωατηρίασε τά δύο ταῦτα
άγάλματα, άλλα αφήκεν αυτοίς τά ίχνη τής
αρχικής αυτών ωραιότητος. Άριστερά ή Άπτε-
ρος Νίκη οδηγεί τó άρμα τής θεάς, και άντικρύ-
ζει γυμνόν πρόσωπον, τó όποιον ίσως παριστῆ
τόν Κέκροπα, τόν βασιλέα των Άθηνών. Παρα-
κλήθηνται τῆ Νίκη ο Ηφαιστος και ή Προ-
δίτη, και εις τó έξον του άετώματος ο Ίλια-
σός, έσθηριγμένος επί του άριστερου αυτου βρα-
χιόνος, φαίνεται περιχαρής επί τῆ άγγελια του
Θριάμβου τής Άθηνάς. Δεξιῶ δε ήσαν οι τῶ Πο-

1. Έν Παρισίοις σήμερον αί ταχυδρομοί περισσεραί χρη-
σιμεδουσιν εις τόν τύπον* άπαρχει δ' επήτηδες ταχυδρομείον
δια περιστερών ήχον υποκατάστημα έν Βερσαλλίαις. Καθ' έ-
κάστην επέραν αί περισσεραί αποπέλλονται δια του οι-
δηροδρόμου έντός κλωθών εις Βερσαλλίας. Αυτά οι άντα-
ποκριται των έφημερίδων, μετά τó πέρας των συνεδριά-
σεων τής Έθουσυνελεύσεως, συντάττουσι περιλήψιν των πρα-
κτικών επί λεπτοτάτου χάρτου και παραδίδουσι τó γράμμα
εις τόν φύλακα του περισσερόνο, όστις προσαρτῆ αύτό
εις τήν πτένυγα του πτηνου και τó άφίνει ελεύθερον. Ημετέ-
ρημιασιν τó πολύ ήσαν οι έναεριοι ταχυδρομοί φθάνουσιν
εις Παρισίους* μετ' όλίγα δε λεπτά τά διάφορα γράμματα
διανέμονται εις τας έφημερίδας, αίτινες ούτω δύναται να
μεταδίδωσι τάχιιστα εις τó δημόσιον τας εκ Βερσαλλιών ει-
δήσεις.

σειδώνι εύνοϊκοί θεοί, ἡ Ἀμφιτρίτη, ὁ Παλαίμων, ἡ Λευκοθέα, καὶ ἡ Λητώ κρατοῦσα ἐπὶ τῶν γυνάτων τῆς τοῦ Διοσκούρου.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ ζωφόρος παρίστα ἐν ἀναγλύφῳ τὴν μεγάλην πομπὴν τῶν Παναθηναίων. Ἡ πομπὴ αὕτη διηρεῖτο εἰς δύο στίχους, ὧν ὁ μὲν συνέκειτο ἐξ ἀνδρῶν, ὁ δὲ ἐκ γυναικῶν ἀμφότεροι δὲ οἱ στίχοι ἐβάδιζον ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐκατέρωθεν τοῦ ναοῦ καὶ συναπαντῶντο ὑπεράνω τῆς ἀνατολικῆς πόλης τοῦ ναοῦ.

Ἐν τῷ μέσῳ ἴσταται ἡ ἱερεῖα τῆς Ἀθηνᾶς, σύζυγος τοῦ ἀρχοντος βασιλέως, καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχων βασιλεὺς, ἐπιθλέπων τὰς θυσίας. Τῶν δύο τούτων προσώπων τὸ μὲν λαμβάνει παρά δύο κωνοφόρων τὰ πρὸς τὴν τέλει τῆς θυσίας ἀναγκασιόυντα πράγματα, τὸ δὲ ἕτερον λαμβάνει τὸν πέπλον ἐκ τῆς χειρὸς χλαμυδοφόρου ἐφήθου. Ἐπὶ ἐξ ἑδρῶν δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ κάθονται δώδεκα θεοὶ ἢ ἥρωες, ὁ Ζεὺς, ὁ πατήρ τῶν θεῶν, ἡ Ἀθηνᾶ μετὰ τῆς περρωτῆς Νίκης, ὁ Τριπτόλεμος, ἡ Ἀθήνη καὶ οἱ Διόσκουροι ἀφ' ἑνός, ὁ Ἀσκληπιὸς μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ὑγιάειος, ὁ Ποσειδῶν, αἱ δύο θυγατέρες τοῦ Κέκροπος, ἡ Ἀγλαυρὸς καὶ ἡ Πάνδρως μετὰ τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως ἀφ' ἑτέρου.

Ὅλα τὰ πρόσωπα ταῦτα ὑπερέχουσι κατὰ τὸ ἀνάστημα τῶν ἀδυνάτων θυγῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς πομπῆς πορεύονται οἱ τῶν διαφόρων φυλῶν φύλακες καὶ ἐξ νεάνιδες κρατοῦσαι ἐν χερσὶ λυχνίας· ὅπισθεν αὐτῶν ἔρχονται αἱ Ἀθηναῖαι παρθένοι φέρουσαι ἀγγεῖα καὶ ὅλα τὰ πρὸς τὴν θυσίαν ἀναγκαῖα· ὁ τεχνίτης ἔδωκεν αὐταῖς διαφόρους στάσεις καὶ θαυμασίως ἐποποθέτησεν αὐτάς. Εἰς τὰ δύο ἄκρα τοῦ ναοῦ ἔπονται πρόσωπα δὴγαῶντα ταύρους καὶ κριοὺς, πεμπομένους παρ' ὅλων τῶν δήμων τῆς Ἀττικῆς μετ' αὐτά δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἔρχονται οἱ μέτοικοι, ξένοι κατοικοῦντες ἐν τῇ πόλει καὶ γινόμενοι δεκτοὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς πομπάς. Αἱ γυναῖκες αὐτῶν φέρουσι τὰ καθίσματα, τὰ ὠρισμένα διὰ τοὺς προπερευμένους αὐτῶν νέους Ἀθηναίους. Οἱ τὸν αὐλὸν καὶ τὴν λύραν παίζοντες ἀποκρίνονται εἰς τὰ ῥήματα τῶν παρθένων· τέλος ἔρχονται οἱ γέροντες, κρατοῦντες κλάδους ἐλαίας ἐν χερσὶ καὶ προπορευόμενοι τῶν ἀρμάτων. Τὰ ἄρματα ταῦτα ἐσύροντο ὑπὸ δύο, τριῶν ἢ τεσσάρων ἵππων, καὶ ἀπετέλουσαν μέρος τῆς πομπῆς διευθυνόμενα παρὰ τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τῆς Ἑλλάδος νικησάντων. Ὅπισθεν δὲ τῶν ἀρμάτων, ὑπὸ τὴν δυτικὴν τοῦ ναοῦ πρόσοψιν, συνωθεῖται τὸ πλῆθος τῶν πολιτῶν.

«Τὰ διάφορα ταῦτα συμπλέγματα, λέγει ὁ Βιτρούβιος, πλεον τῶν τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν, ἀποτελοῦσι μέρος τῆς μεγαλειότητος ὅλων τῶν συνθέσεων, ἃς ποτε τεχνίτης ἐπενήθεσεν.»

Ἐπιχειρήσαντες νὰ δώσωμεν ἰδέαν τινὰ περὶ

τῶν ἀναγλύφων τοῦ Παρθενῶνος, ἠθελήσαμεν μόνον νὰ καταδείξωμεν μετὰ πρόσην τέχνην ὁ Φειδίας συνημερολόγησε τὰ κοσμητάτα ταῦτα πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ ναοῦ θέαν. Δὲν εἶναι ταῦτα ἀνάγλυφα κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, τὰ ὅποια ἠδύνατό τις νὰ τοποθετήσῃ ἐπὶ οἰοῦντο ἄλλου οἰκοδομημάτων· ἀλλ' ἀποτελοῦσι σύνολον καὶ ἀνάγονται πάντα εἰς τὴν λατρείαν τῆς θεᾶς.

Μεγα ἐλάττωμα τῶν νεωτέρων γοθικῶν ναῶν εἶναι ὅτι ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν σωρείαν παντοειδῶν κοσμημάτων οὐ μόνον ἀτέχνως ἐπεξεργασμένων, ἀλλὰ πολλακῶς καὶ ὄλιως ξένων πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ ἀσυμβιβάστων πρὸς αὐτήν. Ἡ βυζαντινὴ τέχνη, ἥς ἡ νεωτέρα Ἑλλάς πολλὰ παρέχει δείγματα, ἦτον πρωτότυπος τῆς γοθικῆς, διέτηρσε παραδόσεις τινὰς τῆς ἀρχαίας τῶν Ἑλλήνων τέχνης καὶ φαίνεται ὡσεὶ κικρότροπον αὐτῆς βλάστημα· ἔχει ἡ βυζαντινὴ τέχνη τάξιν τινὰ ἐν τοῖς κοσμημασιν αὐτῆς· ἔχει θέσιν δι' ἐκάστην παράστασιν. Κολοσσαῖα εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ κατέχει τὸ ἐμβάδδον ὅλου τοῦ κυριωτέρου ὁλόου· ὑπεράνω τοῦ θυσιαστηρίου εἶναι ἡ Παναγία, ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ· ἐπὶ δὲ τῶν τοίχων δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ εἶναι αἱ εἰκόνες τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν μαρτύρων· ὑπεράνω τῆς μεγάλης πόλης εἰκὼν τῆς Δευτέρας Παρουσίας. Ἐν γένει δὲ τὰ πρόσωπα καλύπτουσιν ὅλους τοὺς τοίχους τοῦ ναοῦ. Ὑπάρχει μέσος τις ὄρος μετὰξὺ τῆς ἰδιοτροπίας ἥτις τὰ πάντα ἀναμινύει καὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἐμπειρίας, τὸ ὅποῖον δὲν ἀρνεῖται θέσιν εἰς τὴν εὐφυΐαν. Ηεποιοῦντως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι μόνον ἡ ἑλληνικὴ τέχνη εὔρε το ἀκριβεὶς τοῦτο μέτρον. Ἐὖλος ἦτο, τὰ ἀνάγλυφα τοῦ ναοῦ νὰ παριστάνωσι συμβάντα ἀναρόμενα εἰς τὴν λατρείαν τῆς θεοῦ· ἔργον ἕμως τοῦ Φειδίου ἦτο νὰ ἐκλέξῃ τὰ ἀντικείμενα καὶ νὰ τὰ τοποθετήσῃ ἐπὶ τοῦ ναοῦ κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ σχεδιασθῆσαν τάξιν καὶ ἀρμονίαν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ παραστήσῃ ἐπὶ τοῦ Παρθενῶνος πᾶν ὅ,τι ἀπετέλει κυρίως τὴν λατρείαν τῆς Ἀθηνᾶς, καὶ ἀντὶ νὰ ἐπισωρεύσῃ ἀδιακρίτως μικρὰ ἀντικείμενα καὶ νὰ παραστήσῃ εἶδος χρονικοῦ ἢ ἀπομνημονεύματα, ἐξέθῃκε μεγαλοπρεπῶς τὰς κυριωτέρας βάσεις τῆς θρησκείας τῶν Ἀθηνῶν. Ὁ Διόσκυλος διηγεῖται ὡς ποιητῆς τὴν γέννησιν τῆς Ἀθηνᾶς· ὁ Πλάτων ἐκθέτει ὡς φιλόσοφος πῶς ἡ ἰδέα τοῦ Θεοῦ, ἔθλος, ἀγέννητος, εἶναι θυγάτηρ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς τῶν πάντων, τῆς αἰωνίας Προνοίας, τῆς τὸν κόσμον διεπούσης. Ὁ δὲ Φειδίας ἐκφράζει τὴν αὐτὴν ἰδέαν διὰ τῆς ἀφῶνου μὲν, ἀλλὰ καθαρᾶς καὶ σαφοῦς γλώσσης τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ τῆς γλυπτικῆς. Ἐν τῇ ἀριστουργήματι αὐτοῦ εὐρίσκει τις τὴν αὐτὴν δυνάμιν, τὴν αὐτὴν ἀπλότητα, τὴν αὐτὴν χάριν, ἑστῶσαν ἐν τοῖς στίχοις τοῦ ποιητοῦ καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις τοῦ φιλοσόφου. Ἐν τῷ Παρθενῶνι εὐρίσκει τις τὴν αὐτὴν ἰδέαν, κατὰ

λαμβάνεται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος· εἶναι τὸ θέτον πνεῦμα τῶν χρόνων τοῦ Περικλέους.

EMILE BOUAYOFF

Πρὸς τὸν Διοσκούρου τῆς ἐν Ἀθήναις Πύλλοξ· 249 251.

Ἐπιτάξι τὸ τῆος.

Ἐν τοῖς ἱστορικοῖς σκηνογραφήμασιν αὐτοῦ, ὁ κ. Σ. Ζαμπέλιος μετὰ γλαφυρότητος καὶ δυνάμειος λόγον ἀνέλεξε σελίδας τινὰς τῆς ἱστορίας τῶν δαινοπαυμάτων τῆς Κρήτης ἐπὶ Ἑνετῶν πρὸ τῆς καταλύσεως τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Βυζαντίου. Ὡς συνέχεια τοῦ ἔργου τούτου δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν οἱ Κρητικαὶ γάμοι, ἃν ὄμως τὰ σχέδιον εἶνε πολλὰ εὐρότερον, ὅπῃ τὴν μορφήν μυθιστορηματος ἐπιληφθέντος τοῦ συγγραφέως· νὰ παράσῃ πλήρη καὶ τελείαν εἰκὼνα τῆς καταστάσεως τῆς νήσου κατὰ τὸ 1570, ὅπῃ ἐξεργάη ἡ ὀπὸ τῶν Κανταυλοῶν ἐξέγερσις τῶν κατοικῶν, ἡ δὲ καταχθονίων μηχανορραφῶν τῶν Ἑνετῶν οὐκ εὐκὼς καταπινεῖται. Οἱ Κρητικαὶ γάμοι, ἐξ ὧν ἐλήφθη καὶ ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη περιγραφή τῶν ἐν Κρήτῃ Εσπασιστηρίων, δύνανται νὰ θεωρηθῶσι πρότυπον ἱστορικοῦ ἑλληνικοῦ μυθιστορηματος, ἔχοντες ἐπὶ τῆς διαγραφῆς τῶν χαρακτηριστῶν, τὴ τοπικῆ χροιά μουσειουλοσῆ καὶ τῆ ἱστορικῆ ἀκριβεῖα.

Σ. Τ. Δ.

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ἘΝ ΚΡΗΤῃ· ΕΠΙ ΕΝΕΤῶΝ

Τὸ μέγαρον τοῦ ἀντιβασιλέως—μορμὸ τῆς Κρήτης—ἐπέλιχεν εἰς Μεγαλόκαστρον τὴν αὐτὴν ὡς ἔγγιστα περιωπὴν, ἣν εἰς τὴν ἔκραν τοῦ Βοσπόρου ἐπέχει τὸ Σεράγιον. Κτισθὲν πρὸ περιπού διακοσίων ἐτῶν, ἀλλ' ἐσχάτως συνεβία πυρκαϊκῆς καινουργηθὲν, ἀναμνησθεῖ, εἰ μὴ κατὰ τὸ μέγεθος, τοῦλάχιστον χάριν τοῦ παμμικτοῦ τοῦ ὕψους, τὸ ἐν Βενετίᾳ παλάτιον τῶν Δουκῶν. Κάτοχον τῆς περιφανεστέρως θέσεως, βλέπει ἔωθεν μὲν πρὸς τὸ εὐρύχωρον καὶ δεινρόφυτον πεδίον τῶν στρατιωτικῶν γυμνασμάτων, δυσμῶθεν δὲ πρὸς τὴν θάλασσαν. Βερωναῖὸς τις καλλιτέχνης ἐσχέδισε τὴν οἰκοδομήν, Ἴταλοι δὲ οἱ ζωγράφοι οἱ τὸ ἐσωτερικὸν κοσμήσαντες. Ἄν καὶ μίγμα ἰδιοτροπῶν βυζαντινῆς καὶ γοθικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ὅμως εἰς τὰς εὐρύθμους ἀναλογίας προτεκμαίρει τὰς ἀπαρχὰς τῆς ἰταλικῆς φιλοκαλίας, εἰς δὲ τὴν ἐναρμόνιον τῶν ὁλῶν διάταξιν, εἰς τὴν περίθεσιν τῶν τόξων, τῶν κωνοειδῶν, τῶν περιστόλων στοῶν οὐδόλιος προσβάλλουσι τὴν ἄρασιν τὰ ἴχνη τῆς ἀθεμιτογαμίας αὐτῆς, ἥτις εἰς αἰῶνα προγενέστερον συνήρμωσε τὰ ὀξυγόνα μέτρα τῆς Γερμανίας πρὸς τὸ παλιόλον ὕψος τοῦ Βυζαντίου. — Ἐνταῦθα ἔσχον τὴν ἔδραν οἱ κατὰ καιροὺς Δουκεῖς ἢ Πρίγκητες Κρήτης. Ἐνταῦθα συγκεντροῦνται καὶ συγκοινωνοῦσι πρὸς ἄλληλα τ' ἀνώτερα γραφεῖα τοῦ βασιλείου. Ἐνταῦθα ἀφανῆς τοῖς πάσιν ἀγρυπνεῖ ἡ παντεπίσκοπος τῆς ἀστονομίας Ἑμπούσα. Ἐνταῦθα αἱ εἰρκαὶ τῶν εἰς θάνατον ὀριζομένων ἀφεγγὴ τάφοι προεἰσῶδια, διπήχηλ μόνον τὸ μῆκος. Ἐνταῦθα, τέλος, αἱ νυκτεριναὶ ἀνακρίσεις, τὸ ἐρεβῶδες κριτήριον τοῦ σχοινοῦ, οἱ φωλεοὶ τῶν δημίων, οἱ πολυθρόληται λάκκοι, τὰ βασανιστήρια.

Χάριν τῆς πανηγύρεως, τὸ παλάτιον ἡντρεπί-

σθὴ μὲ περιττὴν κόσμου θαφίλειαν, ἐν δὲ τῇ προσδοκίᾳ τῆς υποδοχῆς σμήνηος βλον οἰκετείας καὶ ὑπαλληλίας ἐμβαίνει, ἐκβαίνει, περιέρχεται τὰς ἐξόδους πολυάσχολον καὶ ἐν δουρικῆ στολῇ. Ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἔνθα λόχος ὑπασπιστῶν καὶ διαγγελέων γαυροῖ, κωδωνίζων ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἐδάφους ζίσην καὶ πτερυσίτης, ὁ ξένος διέρχεται αὐλὴν τετράγωνον, εἰς ἐκάστην γωνίαν τῆς ἐποίας ἀναβλύζει κελαρούζων ὑψίστατος κρουνοῦ, ἀφῶ δ' ἐντεῦθεν ἀναβῆ κλίμακα μαρμαρινὴν καὶ μυρτοστολίεσταν, διαδιβάσει ἔγγραφον τ' ὄνομα τοῦ πρὸς τοὺς ἐκεῖ παρακαθημένους δύο φενακοφόρους ὑποτελετάρχας, αἵτινες ἔλαλοι καὶ ἀφῶνῃται παραλαμβάνουσι τὸ ἐπισκεπτήριον. Ἡ αἴθουσα, ὅπου εἰσάγεται ἀκολούθως, καὶ ἐνθα ὀφείλει, ἄλλος καὶ αὐτὸς ἐκ περιτροπῆς, νὰ ἀνακείνη τὴν ἀνάκλησιν τοῦ ὀνόματός του, κατσεκουάσθη πρὸς ἐκκλησίν τῶν εἰσερχομένων, καὶ καλεῖται Αἴθουσα della Signoria. Τὸ θρησκευτικὸν τοῦ τόπου οὐδὲ βῆχα ἐπιτρέπει, οὐδὲ πταρμὸν, οὐδὲ ἀπομύχημα. Ὁ παραβάτης ἀποπέμπεται ἀμέσως, ὁ δὲ ἀσεβήσας εἰς θαμνὸν τοιοῦτον, ὥστε νὰ μολύνῃ τὸ ἱερὸν ἔδαφος μετ' πτύσμα, ἐκτὸς ὅτι ἀποθυροῦται παραυτίκα, ἀναγκάζεται περιπλέον ν' ἀπομύχῃ τὸ ἀπόχρεμμα μετὰ τὸ ἴδιον μανθῆλιον. Ἡ Αἴθουσα della Signoria φωτίζεται ἐνωθεν μὲν ἀπὸ ἓνα μέγαν καὶ ἀπὸ δύο πλαγίους ὁλόους ὑελίλους μικροτέρως διαστάσεως, ἐκ δὲ τῆς πλατείας ἀπὸ πελώρια παράθυρα ἐπίκυρτα, ἀναγλύφοις ἐσωθέν τε καὶ ἔξωθεν κεκοσμημένα. Ἐκ τοῦ μέσου καὶ ὑψηλοτέρου τῶν παραθύρων αὐτῶν ὀφείλει ὁ Ὑψηλότατος νὰ τιμῆσῃ μετὰ τὸν ἐμφανισμὸν του, καὶ νὰ παρηγορήσῃ μετὰ νεῦμα χειρὸς τὸν ἀγόμενον εἰς τὸ ἱερίωμα τῆς ἀγχόνης. Οἱ τοῖχοι, κατεσφραμμένοι μετὰ κυματοειδῆ τινὰ ἀλουργίδα, ἔργον γονουητικῆς ὑφαντικῆς, περιστέφονται εἰς τὰ ἔνω ἀπὸ χρυσοδαίδαλον κωνοειδῆ, τὸ δὲ φάτωμα, ἐπιπόημα, ὡς ἔδετα, τοῦ Brunelleschi, στίλβει διαπρυσιῶς κεκαλλωπισμένον ἀπὸ ποικιλύμορφα χρυσανάγλυφα, ἀπὸ ἀραβικῆς ῥωπογραφίας, ἀπὸ ψηφιδώματα βυζαντινᾶ, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ ὁλοειδοῦς κοιλώματος ἐπισκομείται ἀπὸ τοιχογραφίας τοῦ Γουακρέντου, παριστανούσας τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀνακομιδὴν τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Μάρκου, τὸν ἁγιον Θεόδωρον, ἀναγορευόμενον προστάτην Βενετίας, καὶ τινὰ τῶν θαυμάτων τοῦ ἁγίου Τίτου, πάτρωνος καὶ ἀποστόλου Κρήτης.

Ἐπι μάλλον ἐπιμήκης καὶ βρῖθουσα κόσμου πολυδαπάνου διαπρέπει ἡ λεγομένη χρυσὴ Αἴθουσα, ἐνθα τετράκις τοῦ ἔτους γίνεται δρασὶς καὶ προσκυνητὸς ὁ ὕπατος ἄρχων τοῦ βασιλείου. Ἡ ὄντως βαπλικὴ αὕτη ἐξέδρα εἶνε ἐμπεπετασμένη μετὰ διάχρυσα ὑψάσματα, καὶ διαρείται εἰς τρεῖς νάρθηκας διὰ δύο πλαγίων ἀψίδων, στηριζομένων ἐπὶ ὀφιοειδῶν στηλῶν ἐκ πορφύρετου.

Τέσσαρα αγάλματα συμβολικά, ή Δημοσιότητα, ή Φιλελευθερία, ή Οικονομία και ή Δικαιοσύνη —άρσται ήγεμονικαί— πληρούσι τὰ κενὰ εἰς τὰς γωνίας. Καὶ ἐντεῦθεν μὲν τῆς εἰσόδου στολίζει τῆς αἰθούσης τὴν πλευρὰν ὑπερμέγεθες εἰκονογράφημα ἀνδρός, φέροντος ἀρχιερατικὸν τινα μανδύαν ἐπὶ τῶν ὤμων, καὶ τὸ λιθοκόλλητον κέρας τῆς ἐξουσίας ἐπὶ κεφαλῆς. Ἐν τῷ πίνακι αὐτῷ ὁ ξένος ἀναγνωρίζει τὸ ὁμοίωμα τοῦ νῦν ἡγεμονεύοντος Δουκῆς Βενετίας Λορεδάου. Ἄντικρὺ δὲ, εἰς τὸ πέρασ τῆς αἰθούσης, ἴσταται ὁ θρόνος τοῦ ἀντιβασιλέως, εἰδὸς τῆς μεγαλοπρεποῦς στασιδίου πατριαρχικοῦ, ἕπερ ἄνωθεν μὲν ἐπισκεπάζεται ἀπὸ φοινικοδαφῆ καὶ θυσανωτὴν σκιάδα, ἐκατέρωθεν δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ παριστάνει τρία ἐμβλήματα χρυσοκέντητα, τὸ τοῦ περικοῦ λέοντος, καὶ τὰ οἰκόσημα τῶν δύο δουκῶν. Δώδεκα πολὺτοι λυγύλαι, προῖον τῆς βενετικῆς ὑδουργίας θαυμασίον, δώρημα δὲ τοῦ ἐμπορικοῦ συλλόγου τῆς Βενετίας, διαχέουσιν εἰς τὴν ἀπέραντον αἶθουσαν περιφέγγειαν ἀμαυροῦσαν τὴν αἴγλην τῆς ἡμέρας, φῶς ἄλλως τε μυριάκις ἐπαντανεκλώμενον ἀπὸ τὰ περίστιχα κάτοπτρα καὶ ἀπὸ τὸν περιλαμπῆ τῶν τοίχων κλλωπισμῶν.

Οἶα καταπληκτικῆ, οἶα ἀπερβώγυα μετὰ δακρυῶν ἀπὸ τῆς ὑπεραυγυῶς ταύτης φωταψίας εἰς τὰ σκότη τῶν ἰσογειῶν καὶ τῶν ὑπογειῶν τοῦ παλατιοῦ, εἰς τὰ ἀόμματα αὐτὰ δωμάτια, ἕπερ ἡ κοινὴ συνήθεια καλεῖ Πηγάδια, ἐνθα, καθάπερ νεοτερίδες ὑπὸ τοῦ ἡλιακοῦ φωτός ἀποτυφλοῦμεναί, ἐμφαλεύουσι τὰ βασανιστήρια, τὸ κριτήριον τῆς ἐξετάσεως, αἱ ἀποθῆκαι τῶν ἀλύσεων, τῶν φημῶν, τῶν χειροδέσμων!

Ἐξ ὧν τῶν ἐν Ἑλλάδι λατινικῶν κτημάτων μόνῃ ἡ Κρήτῃ ἔσχε τόπον βασανιστηρίου εἰδικῶν, δυσαλγέστατον τῆς μεσαιωνικῆς ὀμδότητος πλεονέκτημα. Ἀπὸ Λουθῆρου μεταβίβασεως, ὁ Ῥώμης ἀρχιερεὺς ἔσπευσεν ἐκ τῶν πρώτων νὰ εἰσάξῃ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ του, καὶ νὰ δέξῃ ἐπὶ τὸ βαρβαρικώτερον τὰς περὶ τῶν ἰσπανικῶν βασάνων. Ἐπὶ τρεῖς ὄλας ἑκατονταετηρίδας κατεσπάραζεν ἡ μάστιξ τοῦ Ἁγίου Ὀσφικίου τὰ ὑγιέστερα μέλη τῆς Ἰταλίας. Μόνος ὁ σφόραξ τῆς Νεαπόλεως, εἰ καὶ στενάζων πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τὸν διπλοῦν τῆς Μαδρίτης καὶ τῆς Ῥώμης ζυγῶν, ἀπέβρυσεν ἐκάστοτε μετ' ἀγανακτήσεως πᾶσαν ἀπόπειραν στρεβλωτηρίου. Ἄλλ' ἡ Βενετία, ἡ δημοκρατικῆ Βενετία, ἡ χώρα τοῦ Παρόντος καὶ τοῦ Σάρπη, ἡ Βενετία δὲν ἠρῶθη νὰ συμπελονεικήσῃ καὶ αὐτὴ πρὸς τοὺς Δαρβωῆς καὶ τοὺς Τορκομαμάδας τὰ ἄλλα τῆς βαρβαρότητος. Ἐν Ῥώμῃ μὲν οἱ δεκατρεῖς Καρδινάλεις, ἐν Βενετία δὲ ἡ ἀράραξ Δεκαδρία, ἐκεῖ μὲν ὁ ἀρχικατάσκοπος τοῦ Ὀσφικίου, ἐνταῦθα δὲ εἰς Χριστόφορος, διευλλήθησαν ἀλλήλοισ περι τοῦ τίς τάχιον νὰ ἐξαχρεώσῃ διὰ βασάνων τὸ εὐγενέστερον πλάσμα τῆς Θεότητος. Τὰ δοκιμαστήρια τῆς

Βενετίας ἀπεθησαύρισαν, ὡς ἐν μουσεῖῳ, σύνολα τὰ ἐργαλεῖα, ὅσα οἱ Καλιγούλαι καὶ Νέρονες τῆς Παδοῦσης, τῆς Μοδένης, τῆς Βερόνης εἶχον ἐπινοήσει πρὸς σφακελισμὸν τῶν θυμάτων· οἱ δὲ κοσμητόρες τῶν μουσεῖων αὐτῶν κατεβασάνισαν περιτροπάδην τὴν φαντασίαν των πρὸς ἀπαρτισμὸν καὶ τελειοποίησιν τοιαύτης μηχανικῆς. Γνωστὴ πρὸς τοὺς ἐπισκεφθέντας τὸν ἐν Βενετία νάυσταθμον ἡ καθέδρα ἐκεῖνη, ἐφ' ἧς ὁ ὑποπτος ἐκαθέζετο, καὶ ἦτις δι' ἀφανῶν ἐλατηρίων, βραδύτατα συστελλομένων, περισφίγγε τὸν τράχηλον κατὰ βαθμοὺς, ἕως ὅτου, μετὰ μίαν ὥραν ἀξυμπίστον ἄγξιως, ὁ πνιγόμενος, ὑπὸ διττῆν πίεσιν ἐξεταστῶν καὶ ἐλατηρίων διατελῶν, ἠσθάνετο ἄλλειπυσα τὴν ὑστέραν πνοήν. Οὐχ ἦτον δὲ γνωστὴ ἡ σιδῆρα καλύπτρα, ἧτις περιστέγαζε τὴν κεφαλὴν ἕως τραχήλου, ἀφίνοσα μόνως τρεῖς ὀπὰς παρὰ τὰ ὄμματα καὶ παρὰ τὸ στόμα, περὶ δὲ τὴν ἐπιφάνειαν φέρουσα μυτερὰς ἔλικας. Ὁ δῆμιος, μηχανικὸς τὴν καρδίαν πεπωρομένος, εἰς δὲ τὴν σκληρίασιν ἐντριβέστατος, ἔστρεφε προβάδην τοὺς ἔλικας, ὡστε αἱ γλωχίδες τούτων, ἐισχωροῦσαι κατ' ὀλίγον ἐντὸς τῆς σαρκὸς, ἔλγηον τρυπανίζουσαι τὸ περιόριον τοῦ κρανίου, σκούζοντος τοῦ θύματος ἕως οὐρανοῦ.— Τίς δὲ ὁ μὴ φρικάζων καὶ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς *Τεθλιμμένης Παργίαι* (*Maire Doloresa*), ἀγάλματος χαλκοτεύκτου, χάριν ψυχαγωγίας σπληνέντος ἐν τῇ προαιούσῃ τοῦ βασανιστηρίου; Ὁ ὑπόδικος, ἀθῶος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, βλέπων τὴν Θεοτόκον ἀνοίγουσαν τὰς ἀγκάλας, ἐβρίπτετο ἀπηλιπισμένος ἐντὸς αὐτῶν, ὡς εἰς ἔσχατον καταφύγιον. Ἄλλ' ὁ τῆς πλάνης! Ἡ ἐλεήμων μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ συνέκλειεν αἶφνης τοὺς βραχίονας, καταμέστους ἔσωθεν κέντρων καὶ περονῶν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἱκέτης, ἐν ἐλλείψει σωτηρίας σωματικῆς, ἐγεύετο τοῦλάχιστον τὴν ψυχασώτειραν ἰκανοποίησιν, ὅτι ἐξέψυγεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς δεσποίνης τῶν ἀγγέλων.

Ἡ διὰ τῆς στρεβλώσεως δοκιμασία ἐκαλεῖτο *Προκαταρκτικῆ*, εἰσῆχθη δὲ εἰς Κρήτην τὸ 1260. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγκαθιδρύθη ἐντὸς τοῦ φρουρίου, εἰς τι χαμηλὸν δαμάτιον τῆς ἀστυνομίας. Προϊούσης ὁμοῦ ἐν τῇ νήσῳ τῆς ἀποστατικῆς βοπῆς, τὰ μὲν ὄργανα τῆς στρέβλης ἠξήσαν καὶ εἰς ἀριθμὸν καὶ εἰς λειτουργίας, τὸ δὲ βασανιστήριον μετακομίσθη εἰς τόπον εὐρυχωρότερον. Τὸ κριτήριον τῆς ἐξετάσεως συνήρξατο ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὸ τὸ δουρικὸν παλάτιον, ἐν τινὶ ἰσογειῷ, ἀπὸ δυτικῶν παρεκκλησιῶν μεταβλήθοντι εἰς τόπον κολάσεως. Τὸ φῶς ἡλιολαμποῦς μεσημβρίας ἠγάζεον ἐνταῦθα τοσοῦτον μόνον, ὅσον δέλιον συννεφὸς κατὰ Δεκέμβριον. Καὶ ἡ μὲν συσκευὴ τοῦ στρεβλωτηρίου ἐπλήρου τὸ παρακείμενον καὶ πλατύτερον δωμάτιον, ἐκ δὲ τῶν ἐργαλείων τῆς βασάνου τὰ μὲν ἐκρέμανον ἀπὸ τῆς ὀροφῆς, ἢ ἀπὸ πλαγιῶν δοκῶν, τὰ δὲ ἴσταντο ὄρθια ἐπὶ σταυροῦ.

βατῶν, ἄλλα δ' ἕκκεντο παρατεταγμένα ἐπὶ ἀβάτων, καὶ πάλιν ἄλλα ἐνέφραττον τὸ δάπεδον.

Μία τράπεζα ἐπιμήκης καὶ ἐπεστρωμένη με μέλαν ὑφασμα, ἐξ σπτόθρωτοι καθέδραι, μία κλεψύδρα, ἐν σῶμα χειρόγραφον τῆς Νέας Διαθήκης, κάλαμοι καὶ καλάμια, ἰδοὺ τὸ ἑλονοικοκυράτον τοῦ δικαστηρίου. Λησμονοῦμεν εἰς τὴν καταριθμοῖσιν τῶν Χριστῶν, καὶ ὁμοῦ δέον νὰ τὸν προσλάβωμεν. Ὁ ἐσταυρωμένος οὗτος ἦτο χαλκείος, ὑψηλὸς ὡς τρεῖς σπύθαμάς, ἴστατο δὲ καταγκυρὸς τῆς καθέδρας τοῦ προέδρου ἔμπεπηγμένος εἰς τι σιδῆρῶν ἡμισφαίριον. Ἐπ' αὐτοῦ ἐδίδον τὴν δρυμοσίαν οἱ κατηγορούμενοι. Ὅσάκις ἐν τῇ συνειδήσει τῶν ἐξεταστῶν ἡ καταδικη προηγίτο τῆς διαδικασίας, τοῦ' ἕπερ συνέβαιεν ἐννενηκοντάκις ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, ὁ ἐσταυρωμένος ἐπυρακτοῦτο, καὶ προσεφέρετο περιφλεγγῆς εἰς τοῦ ὑποδίκου τὸν ἀσπασμὸν. Κεῖς ἀπροσδοκῆται ἐπὶ τὰ χεῖλη, ὁ ἔνοχος ἢ ἐξεσπενδόνει ἐντρομος ἐν τῷ σταυρῶν, ἢ ἄνοιεν αὐτὸν νὰ πῆσῃ.—Κακοῦργε! ἐφώναζε τότε ὁ πρόεδρος, βλέπεις, ὅτι ἀποτροπιάζεται τὰ μιὰρὰ σου χεῖλη καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ ἀνώτατος δικαστῆς τῶν οὐρανῶν.—Εἰς τὰς βασάνους! προσέλεγεν ὁ συνάδελφος.—Εἰς τὸ Ἰππάριον τὸν ἀσεβῆ, εἰς τὸ Ἰππάριον ἵσπευδον νὰ φωνάζουσιν οἱ ἄλλοι.

Ἐἶπομεν, ὅτι τὰ ἐργαλεῖα ἦσαν καὶ παντοδαπα καὶ πολυάριθμα. Προσθέτομεν ὅτι, κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν, ἐβαθμολογοῦντο ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐπίμονον ἡγεμυθίαν, ἢ πρὸς τὰς ἐξαγορεύσεις τοῦ ἐνόχου. Ὑπαννοεῖται, ὅτι ὁ βασανιζόμενος ἐβιάζετο συνήθως νὰ δημολογῆσῃ ὅ,τι ἤθουν καὶ ἀπῆθουν οἱ βασανιστῆρες του. Ὁ βασανιζόμενος ἤρχιζεν ἀπὸ τὴν καλουμένην προπαρασκευαστικὴν δοκιμασίαν (*monentibus indicibus*). Προσέμιον χαριτωμένον! Ἐσταλάζετε ζέουσα πίσσα ἐπὶ τοῦ μετακαρπίου τοῦ δεσμῶτου, ἢ διὰ σιδῆρῶν λαβίδων συνελθίετο ὁ μεταξὺ τῶν βιθῶνων χόνδρος, ἢ ἐφηρμόζετο ὁ φάλαγξ (*ligature canubis*), ἐξελνός τις κύλινδρος, οἱ λῶροι τοῦ δόλου, συσφιγγόντες σφοδρῶς τοὺς δακτύλους, προσξέουον σπασμωδικὰς ὠδύνας, ἐὰν μὴ ἐστρέβλων καὶ τὰς φάλαγγας.—Ἦρχετο κατόπιν (ἐν εἶδει προομιῶν πάντοτε) ἡ βασάνος τοῦ Ἰππαρίου. (*Cavalletto*). Συνίστατο τοῦτο ἐκ δύο δοκῶν, συνημένων σταυροειδῶς, καὶ δίκην τραπεζῆς στηριζομένων ἐπὶ τοῦ πατόματος. Ἐκάστη τῶν ἀκρῶν τῆς δοκοῦ ἔφερε μίαν τροχαλίαν με σχοινίον, λίπω κεντρικῶν καὶ ὑπὸ στροφείου διατεινόμενον, ἢ δὲ ῥάχις τοῦ Ἰππαρίου ἐπετίθετο μετὰ τὸν ἢ ἦτον δρυμοσίαν, κατὰ τὸ βάρος τῆς ἐνοχῆς. Ὁ ἔνοχος, εἴτε ἀνήρ, εἴτε γυνὴ, κατετεινετο ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, χεῖράς τε πόδας τε περιδεδεμένους ἀπὸ τὰ σχοινία. Μετ' ὀλίγον, ἢ βαθμιαία ἐπίτασις τῶν δεσμῶν διέκοπτε τὸ δέρμα, κατέθλα τοὺς μυῶνας, ἐξήθρου τὰ μέλη τοῦ τυραννομένου, ἐνθ' ἀφ' ἑτέρου τὰ κοπερὰ νῶτα

τῶν δοκῶν διεσπάραττον πλάτας καὶ νεφροῦς του. Τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ Ἰππαρίου ὁ ἦσαν λίαν ἀξιοφύγητα. Εἰς τὸ Ἰππάριον καὶ ὁ Μακιαβέλλης ἐξαπλωθεῖς, ἐδιδάχθη νὰ μὴ διδάσκη τὸν ἐλεύθριον ἐκείνον ἀφορισμὸν «*Κακὴ πρᾶξις τελειωμένη, πρᾶξις θεία κ' εὐλογημένη*». Τὴν σειράν τῶν κατ' ἰδίαν βασάνων ἐνεκαινίαζεν ἡ Στρέβλα. Ἰδοὺ εἰς τί καὶ αὐτὴ συνίστατο. Συνεδεσμένοτο οἱ βραχιόνες διὰ σχοινίου, τὴν ἀκραν τοῦ δόλου ἐδέχετο μεγάλη τις τροχαλία, οὕτω πως καθηλωμένη εἰς τὴν ὀροφὴν, ὡστε, διατρέχοντος τοῦ σχοινίου, νὰ στραγγαλιζῶνται οἱ βραχιόνες ἀντιστρόφως πρὸς τὴν φυσικὴν στάσιν. Καὶ τὸ μὲν σῶμα ἀφίετο ἀπηωρημένον εἰς τοιαύτην θέσιν κατὰ τὸ δοκοῦν τοῦ προέδρου, πρὸς ἐπισκλήρυνσιν δὲ κακώσεως, ὁ βασανιστῆρ προσήρμωζεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὑποδίκου λίθους βαρεῖς, μεταδίδων ἐκ διαλειμάτων πρὸς τὸν στρεβλούμενον καὶ κλονήματα, ἐξ ὧν ἐνότος θάνατος προήρχετο. Τίνας καρδιὰν δὲν θὰ ἐκίνοῦν εἰς ἔλεος οἱ γυοὶ τοῦ πάσχοντος; Αἱ φωναὶ του ἤθελον ἴσως ἐπικάμψαι καὶ θεορίου σπλάγγνα. Καὶ ὁμοῦ οἱ τῶν θηρίων θηριώδστεροι τοῦ Χάνδακος ἐξεταστὰι συνήπτον ἐν ἐπιμέτρῳ καὶ τὴν δοκιμασίαν τοῦ Σμίλακος (*Malilus*). Σούλιος ἦλος διατόρος, ἐμβεβαμμένον εἰς πίσσαν, ἐνεπηγνύετο ἀναμέσον βίζωνυχίας καὶ σαρκὸς τῶν δύο μεγαλητέρων δακτύλων τῶν ποδῶν. Τῆς καυσίμου ὕλης ἀφθείσης, ὁ θεῶλις ἐβασάνιζε τὸ θῦμα διττῶς' ἐνθ' διετίτριαινε τὸ εὐαίσθητον ἐκείνο μέλος, ἐκαυτηρίαζε καὶ τὸ κρέας, βραδέως φλεγόμενος.—Ἄλλοτε πάλιν, ἀντὶ τοῦ Σμίλακος, ἐφηρμόζετο ἡ Τριχοκρεμάλα (*lorium capillorum*), συγρωῖέρα τῆς Στρέβλης ἀδελφῆ. Τότε ὁ πάσχων δὲν ἐκρεμάτο ἀπὸ τὰς μασχάλας, ἢ ἀπὸ τοὺς βραχίονας, ἀλλ' ἀπὸ τὴν κόμη, ἧτις συνεπλέετο εἰς τὸ σχοινίον τῆς τροχαλίας. Σιδῆροὶ σταθμοὶ προσκολλῶντο εἰς τοὺς μεταρσίους πόδας του, ἐνθ' ὁ δῆμιος ἐφραγγέλου τὰ νῶτά του μετ' ἐπίγον ἀστραγαλωτόν. Ἡ Τριχοκρεμάλα διέτρεφον εὐνοῖαν ἰδιαιτέραν εἰς τοὺς μακροὺς πλοκάμους τοῦ ὠραίου φύλου. Ὑπέστησαν αὐτὴν ἡ σύζυγος καὶ ἡ θυγάτηρ τοῦ ἀρχοντορωμαίου Βλαστοῦ, τοῦ καὶ Σιφίου καλουμένου, ὅπως δημολογῆσῃ τὰ πρόσσμα καὶ τὰς συνδιαλέξεις τῶν ἐν τῇ αἰκίᾳ αὐτῶν συνελθόντων συνωμοστῶν. Ἡ δεκαπενταετῆς παρθένος, ἰσοκαλλῆς πρὸς τὴν παρὰ τοῦ Πάπου σφαγιασθεῖσαν ἐν Ῥώμῃ Βεάτρια, ἀπέθανεν ὑπὸ τοὺς αἰκισμοὺς τῆς βασάνου, ἀφοῦ κατεκερμάτισε τὴν γλώσσαν δδυνοσπᾶς.—Τῆ ἑσπέρας τῆς 17 Αὐγούστου 1531 τέσσαρες πολῖται ἴσταντο παρατηροῦντες τὸν κομήτην, ὅστις ἐφεγγε πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ζώνην τοῦ οὐρανοῦ. Αὐτὸ ἐξ αὐτῶν ἐπανέλαβον ἀσκόπως καὶ ἀπρομελετῆτως τὸ λεγόμενον, ὅτι ὁ ἐμφανισμὸς κομήτου εἶνε οἰωνὸς πολέμου, πρόδρομος δυναστικῶν μεταβο-

λῶν. Οἱ δύο ἕτεροι ὑπήγοντο εἰς τὸ τάγμα τῆς σιγῆς. Διὰ μόνον τὸν λόγον ἐκείνον οἱ πρῶτοι καθυπεβλήθησαν αὐτονομίᾳ εἰς τὰς ὡμοτέρως βα- σάνους τῆς δεράγγης.

Ὅλιγοι τῶν δοκιμαζομένων ἀντίειχον εἰς τοιαῦτα προοίμια. Οἱ πλείστοι ἐπειθανγκαζόντο νὰ μαρτυρήσῃσι καὶ ὅσα ἐγίνωσκον, καὶ ὅσα ἠ- γνώσουν, ἐδιόζοντο νὰ ὁμολογήσῃσι καὶ Θεὸν καὶ Σατανάν, καὶ εἴ τινα ἄλλην σπόγγον δύναμιν ἠ- θελον ὑπαγορεύσει αἱ βίαιαι τοῦ δικαστηρίου. Ἐν περιπτώσει ἐπιμενούσης σιγῆς, προσελαμβάνετο εἰς βοήθειαν ἡ Ἀγρυπνία, τιμωρία ἐκτελου- μένη διὰ νυκτός, καὶ ἐπαναλαμβανομένη τρίς ἢ τετράκις κατὰ συνέθειαν. Ὅσάκις ὁ τροχαλιζόμενος, καταπεποιημένος ἀπὸ τὴν μακρὰν ἀπαιώ- ρησιν, ἠσθάνετο ἀπόλυτον χρεῖαν ἀναπαύσεως, ἄλλως δὲν ἠδύνατο ν' ἀνακουφισθῇ, ἢ στριγγίζων τοὺς νεφροὺς ἐπὶ τῆς κόψεως ἔξυπτενοῦς καὶ κω- νοειδοῦς διφρίσκου. Τὴν στιγμήν αὐτήν, δονου- θέντος ὑπὸ θρόνου τοῦ σώματος του, οἱ νεφροὶ κατεσχίζοντο ἀπὸ τὴν κεντρικὴν κόψιν. Μάτην ὁ μάρτυς ἀπηύδα, ἐπικαλούμενος μίαν καὶ μόνην στιγμήν εὐσπλαγγίναν. Πρὸς πᾶσαν ἀπάντησιν, ὁ στρεβλωτὴρ, ἀνασπενδονίζων τὸ σῶμα μετάρ- σιον, ἔφηνεν αὐτὸ νὰ ἐπαναπέσῃ κατὰ κάθετον ἐπὶ τοῦ ἀμυστάγου ὀβελοῦ. Ἡ τῆς διαδοχῆ- σεως καὶ τῆς καταπτώσεως ἐργασία ἐπανελαμ- βάνετο ὁσάκις ὁ ἀνασπαδάζων, ἀνίκανος πλέον ν' ἀντίξῃ εἰς τὴν χρεῖαν στιγμιαίας πινῆς ἀνα- κουφίσεως, ἐκλινεν ἀβελήτως τὰ νῶτα πρὸς τὸν διφρίσκον.

Ἀλλὰ πάσης ἄλλης βιτάνου σκληρότερα ἦτο ἢ κατ' εὐφημίαν κληθεῖσα Ἀνθοδέσμη, αὐτὴ τὴν ὁποῖαν ἡ Ἐξέτασις τοῦ Χάνδακος ὠνόμαζεν ἰ- ταλιστὶ Regina delle pene, ἦτοι βασιλίδα τῶν δοκιμασιῶν. Εἰς τὸ εὖοσμόν τῆς πλέγμα ἡ Ἀνθοδέσμη συμπεριελάμβανεν ἀβροὰ τὰ μαρτύ- ρια τὴν ἀπαιώρησιν, τὸν διονυχισμόν, τὴν μα- στίγωσιν, τοὺς σπαραγμούς, τὸν καυτηριασμόν, τὴν ἐξάρθρωσιν, καὶ ὅσας ἄλλας ταρταρείας κα- κώσεις ἔδρεπεν εἰς τοὺς κήπους τῆς ἀπανθρω- πίας ἢ δαιμονιόπληκτος φαντασία τῶν κριτῶν. Μὲ τὸ βλέμμα κηλητωμένον ἐπὶ τῆς κλεψύδρας, μὲ καρδίαν ἐκ τιγρώδους ἠδονῆς ἀναπάλλουσαν ὁ ἐξομολογητὴς ἐνῆλαττε συνοχηδὸν τὴν ἐπίθεσιν τοῦ τυραννισμοῦ μετὰ τὸ προσάρτημα τῆς εἰρω- νείας.—Ἀρκεὶ τοσαύτη χλιδή, Δομένικε! ἔλεγε πρὸς τὸν βασανιστὴρὰ βενετιστὴν. Κόψε μου τώρα καὶ τριαντάφυλλα!—Μετ' ἕλιγον Ἐλπισμόνησες, imbecille, τὸν ὑδάκνυον... Καὶ τὴν ροδοδάφνην; Ἄ, Δομένικε, κατέστης παντάπασιν ἀνίκανος, θὰ ἀναφέρω τὴν ἀνανήριαν σου πρὸς τὸν Σὲρ Μέμον.—Ὁ δῆμιος ἐρρόφα τότε τὸ τελευταῖον ποτήριον βραχῆς, ἐσπόγγιζεν ἐκ τοῦ μετώπου τὸν ἰδρώτα μετὰ τὸ αὐτὸ καννάβωπανον, ὅπερ εἶχε πρὸ τίνος καθαρῆς τὸ δάπεδον ἀπὸ τὴν αἱμα- τέρβριαν τοῦ σφαγίου, εἶτα δὲ, τρίβων τὰς παλά-

μας καλὰ καλὰ, καὶ ἐμπύων τρίς, ἐπικνέδραττε τὸν κάλῶν μετὰ πυρετώδους φιλοτιμίας παροξυ- σμόν.—Δόλιε, δωροδέκτα, bishopio, ἀνεκραύ- γαζεν ἐμμανέστερος ὁ πρόεδρος ἐπὶ τῆ ἐπισπέ- σσει τοῦ δημίου. Θὰ μοῦ τὸν θανατώσης κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Λεῖπουν ἀκόμη τὰ πέντε λου- λούδια... Ἰνέθε τὴν κλωστήν σιγότερα!—Ἐ- λεημονέστερος τοῦ δικαστοῦ τυχὼν ἐνίοτε ὁ βα- σανιστὴρ, ἀνέλαθεν ὑπὸ εὐθύνην του ν' ἀπαλ- λάξῃ τὸν πάσχοντα ἀπὸ τὸ ἐπικαλλώπισμα τῶν λοιπῶν λουλουδιῶν. Τότε, δοῦς τὴν ἐντονωτέραν δόνησιν, δισπέρανε μιᾷ βολῇ καὶ τὰς ὠδίννας, καὶ τὴν ζωὴν τοῦ ψυχρῶραγοῦντος.

Ἰπεβλήθησαν εἰς τὴν Ἀνθοδέσμην οἱ πλει- στοὶ τῶν ἐνοχοποιηθέντων ἐπὶ ἀνταρσίᾳ. Μετα- ξὺ τούτων διαπρέπει ὁ ἀειμνηστος Λέων Καλ- λέργης, ὄνομα ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἡμετέρας ἀνα- γεννήσεως προσφιλέστατον, ἥρωα, ποιῶν μετὰ τοῦ αὐταδέλφου τοῦ ζεύγους μοναδικὸν εἰς τὴν φιλο- τέραννον πολίτευσιν τῆς οἰκογενείας.

Ἀπὸ Σολομῶντος καὶ Φιλάρου, ἄχρι τοῦ ἀ- ναμαρτήτου πολιτάρχου, ὅστις ποῦ μὲν κλει- ται πάπας, ποῦ δὲ συνταγματικὸς βασιλεὺς, τὰ ἀνάκτορα ἔχουσιν ἰδιαιτέρον τοῦτο, ὅτι ἐξ αὐ- τῶν ἐμφανίζονται καὶ τοῦ ἄρχοντος αἱ βραχίαι, καὶ τῶν ἀρχομένων τὰ χεῖρα.

ΤΟ ΛΙΣΘΗΜΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΤΗΤΟΣ

Ἐκ τῶν τοῦ Ἑρνέστου Λεγούδα.

Παρὰ τοῖς ζώοις, μόνον ἡ μητρότης ὁμοιάζει πῶς πρὸς αἰσθηματὶ ἐκ τῆς μητρότητος πρὸς- κινῶνται τρυφερότητα, ἀφοσίωσιν, προβλεπτικὸν πνεῦμα καὶ ἥρωισμὸν ἔτι. Ἡ λέαινα, ἂν ἀρπά- σῃσι τὸ νεογνόν τῆς, καθίσταται τρυφερότερα τοῦ λέοντος. Ἐκτυχὼν μάρτυς τοῦ ὄφρου ὑπο- λαΐδος μητρός· εἶχον κατασκευάσει τὴν φωλεάν των εἰς τινα φράκτιν, ἔνθα κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν χαριέντων τούτων πτηνῶν, ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ ἀλληλοδικαδῶχος ἐπώαζον. Ἦν ἐπιλησίζ- ζον καθ' ἡν στιγμήν ἐπώαζε τὸ ἄρσεν, τὸ ἄρσεν ἐγκατέλειπε τὴν φωλεάν του ἰστάμενον πρὸς τοὺς ὑψηλοτέρους κλάδους, κρκαυγάζον μὲν καὶ ταραπ- σόμενον, ἀλλ' ὅπωςδῆποτε τὴν ἐγκατέλειπε. Ἦν ἢ τοῦναντίον ἐκν ἦτο τὸ θῆλυ, ἔμενε. Ἐβλέπον τὴν μικρὰν τῆς καρδίαν πάλλουσαν ἰσχυρῶς ὑπὸ τὸ πτέρωμα τῆς, τὸν μέλανι ὀφθαλμὸν τῆς μη- κυνόμενον καὶ λάμποντα ἐκ τρήμου· ἀλλ' ἀδιά- φρον, ἔμενε. Καὶ αἰσθηματὶ βεβαίως τὴν ἠνάγ- καζε πρὸς τοῦτο· εἶχε ὄφρος, ἀφ' οὗ ἐφοβεῖτο, ἀφοσίωσιν, ἀφ' οὗ ὑψίστατο θυσιάν. Διὰ τῆς μη- τρικῆς στοργῆς τὸ ζῶον ἐξικνεῖται σχεδὸν μέ- χρι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις μέχρι τῆς θείας.

Καὶ τῷ ὄντι, τίς πατὴρ ἠθελε τολμήσει νὰ συγκρίνῃ τὴν τρυφερότητα αὐτοῦ πρὸς τὴν τρυ- φερότητα μητρός; Βεβαίως οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον

δύναμαι ν' ἀρνηθῶ τὴν πρὸς τὰ τέκνα ἀγάπην τῶν πατέρων· ἀλλὰ διὰ τὰς γυναίκας τὸ αἰ- σθημα τῆς μητρότητος εἶναι αὐτὴ ἡ ζωὴ. Οἱ ἀμφισβητοῦντες ἔτι τὴν δημιουργικὴν αὐτῶν δύναμιν, οὐδέποτε λοιπὸν εἶδον μητέρα λαμβά- νουσαν εἰς τὰς ἀγκάλας τὸ ἀρτιγέννητον τέκνον τῆς; Οὐδέποτε λοιπὸν εἶδον πρῶτον θεῖον ἐκεῖνο βλέμμα, ὅπερ ἐκ τῆς τρυφεράς τοῦ Ῥα- φαὴλ μεγαλοφυΐας πρὸς στιγμήν ἐμπνευσθεῖς ὁ τραχὺς Ῥοῦθεις ἀπεικόνισεν ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ τῆς Μαρίας τῶν Μεδίκων; Οὐδέποτε λοιπὸν πα- ρετήρησαν μητέρα παρακολουθοῦσαν τὰ πρῶτα βήματα τοῦ τέκνου τῆς, ἀκούουσαν τὰ πρῶτα αὐτοῦ ψελλίσματα, καὶ δεχομένην, φεῦ! τὸν τε- λευταῖον αὐτοῦ στεναγμὸν; Ὅταν παιδίον τι ἀ- ποθνήσκῃ, ὁ πατὴρ θρηνεῖ· ἀλλ' ὁ χρόνος συμ- παρασύρει παρ' αὐτῷ καὶ τὴν λύπην ταύτην ὡς τὸσας ἄλλας· ὁ θάνατος ὅμως τοῦ τέκνου τῆς εἶ- ναι διὰ τὴν μητέρα πληγὴ, μηδέποτε θεραπευ- μένη. Βλέπομεν ἐνίοτε γυναίκα·ς φυσιογνωμίας φερούσας ἰδίαν τινα σφραγίδα ἀπογνώσεως· ἡ ὠχρότης αὐτῶν, ἡ γλυκύτης των, ἡ ἀσθενὴς καὶ συμπαθὴς φωνή των, τὸ πρὸς τὸ στήθος κλίνον μέτωπον θλίβουσι τὴν καρδίαν, προδίδοντα ὀδυ- νὴν βαθυτάτην, ἐξ ἀπωλείας ἀνεπανορθώτου προερχομένην· ἐξετάσατε τὸ αἶτιον τῆς θλι- φείας των καὶ θὰ μάθητε ὅτι εἶναι μητέρες, ἀπο- λέσασαι τέκνον των εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του. Ἰυνή τις, προσβληθεῖσα ὑπὸ θανάτου ἀσθενείας, εἰς ἧς πρὸ δεκαετίας ἀπέθανεν ὁ υἱὸς τῆς, ἀνε- κραύγασεν ἐν μέσῳ τῶν πόνων καὶ τῆς ἀγωνίας τῆς: «Ἄ! πόσον θὰ ὑπέφερε τὸ ταλαιπώρον παιδί μου!» Βασανίζομένη ὑπὸ τῆς ἰδίας ὀδύνης, ἐσυλλογιζέτο μόνον τὰς ὀδύνας τοῦ ἀποθανόν- τος τέκνου τῆς.

Τοιαύτη ἡ μητρικὴ στοργή. Μὴ ἔχουσα τι προσόμοιον ἐν ὀλοκλήρῳ τῇ κόσμῳ, γεννᾶται ἐν μιᾷ στιγμῇ ἀπέρω, ἀνυπολογίστου, τοσοῦτον ἰ- σχυρὰ, ὥστε ἡ αἰσθανομένη αὐτὴν ὑπερηδᾷ τοὺς νόμους τῆς φύσεως, θεωροῦσα ἠδονὴν τὴν ὀδύνην καὶ χαρὰν τὰς στερήσεις, καὶ τοῦτο οὐχὶ προσκαίτως καὶ ἐκ στιγμιαίας ὀμῆς, ὡς ἐν τῇ ἔρωτι συμβαίνει, ἀλλὰ πάντοτε, ἀκαταπαύ- στως. Δὲν ἐξαλείφει αὐτὴν ὁ χρόνος, οὐδὲ τὴν ἐ- ξασθενίζει τὸ γῆρας· διότι διατηρεῖται πάντοτε ἡ αὐτὴ, οὔτε εἰς παρακμὴν ὑποκειμένη, οὔτε εἰς πρόοδον, τὸ ἕτερον τοῦτο τῆς ἀτελείας ση- μείον. Ἀνεφάνη τὴν πρῶτην τῆς δημιουργίας ἡ- μέραν ὅσῳ καὶ σήμερον τελεία, καὶ ἔβα ἦτο ἐπίσης μήτηρ, ὡς ἡ Ἐκάδη καὶ ἡ Ἰβασίλισσα Λευκή. Ἀλλ' εἰς ταῦτα μόνον περιορίζεται; Ὁχι. Ὡς τελευταῖον αὐτῆς θαῦμα ἐπιφέρει τὴν ἀνα- νέωσιν τῆς ὑπὸ ταύτης ἐμφορουμένης γυναικὸς καὶ ἐπέχει παρ' αὐτῇ τόπον ἀνατροφῆς. Διὰ ταύτης ἡ φιλάρετος ἀποκαθίσταται σοβαρὰ, ἡ ἀπερίσκεπτος συνετὴ φωτίζει, καὶ ἐξαγνίζει· εἶναι ταῦτόσημος οὐ μόνον τῇ αὐταπαρνήσει,

ἀλλὰ καὶ τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ νοημοσύνῃ. Συγκεν- τρῶι δλόκληρον τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν!

ΛΥΣΙΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΩΝ ΑΠΟΡΙΩΝ

Συκοφαντής.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ χρῆσις τῆς λέξεως ταύ- τη; παρὰ τε τοῖς παλαιῶσι καὶ τοῖς νεωτέροις Ἑλ- λησι, ὅσον συνήθης δυστυχῶς καὶ ἡ δι' αὐτῆς ὑ- ποδηλωμένη κακία· ἀλλ' ἴσως ὀλίγοι γινώσκουσι πόθεν ἢ σύνθεσις αὐτῆς; καὶ ἐκ τίνος παραδόξου συμπτώσεως τὰ ἀθῶα σῶκα κατήντησαν νὰ ση- μαίνωσι πρᾶγμα ἐδελυκτὸν καὶ ἀποστροφῆς ἄ- ξιον. Τὸ ἱστορικὸν τῆς λέξεως ἔχει ὡς ἑξῆς·

Ἡ σοκὴ ἐτιμᾶτο λίαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων. Ῥω- μαῖοι καὶ Ἕλληνας ἀπένεμον αὐτῇ εἰδὸς τι θρη- σκευτικῆς λατρείας, καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν κεφαλὰς στέφοντες, πολλά- κισ ἐν δημοσίαις τελεταῖς διὰ φύλλων, ἢ διὰ κλά- δων σοκῆς. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐτιμᾶρον διὰ θανά- του τοὺς ἐξάγοντας σῶκα ἐκ τῆς Ἀττικῆς, ὡς καὶ τοὺς δρέποντας τοὺς καρποὺς σοκῶν ἀφιερω- μένων εἰς θεότητας· πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ τοῦ νό-μου εἶχον τάξει ἀμοιβὰς ὑπὲρ τῶν καταγγε- λόντων πᾶσαν ὑπεξαίρεσιν ἢ λαθρεμπόριον σῶκων. Ὀφελόμενοι ἐκ τῆς αὐστηρότητος ταύτης τοῦ νόμου ἄνθρωποι μὴδὲν ἱερὸν καὶ ὅσιον ἔχοντες ἐκλεπτον αὐτοὶ τὰ σῶκα καὶ κατεμήνυον μετέ- πιτα ὡς ἐνόχους τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, λαμβά- νοντες τὴν τεταγμένην ἀμοιβήν. Οἱ ἀπατεῶ- νες οὗτοι ἐκαλοῦντο ὡς ἐκ τοῦ καταδοτικοῦ αὐ- τῶν ἔργου συκοφάνται (σῶκα-φαίνειν)· οὐδὲν δ' ἔμπορον ἔτι βαθμηδὸν ἢ λέξις κατήντησε νὰ ση- μαίνῃ πάντα διαβολέα, ψεύστην καὶ ὑποκριτήν.

Α. Σ. Β.

ΑΝΑΝΩΡΟΙ ΠΡΑΞΕΙΣ

- Ἀνώνομοι ἐπιστολαί. Ἰθριστικοὶ λόγοι ἐπὶ τοίχων γραφόμενοι. Λοιδορῖαι πρὸς ἄνθρωπον διερχόμενον ἐπὶ δ- χήματος, ἢ διακείμενον εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ δύναται ν' ἀπαντήσῃ. Αὐθάδεια πρὸς ἀσθενέστερους ἐν ἀπουσίᾳ μαρ- τύρων, ἢ πρὸς ὑπερέτας φοβουμένους ν' ἀπαντή- σωσι μήπως ἀπολέσωσι τὴν θέσιν των. Αἰκισμοὶ πρὸς γυναίκας ἢ παιδία Σιωπὴ τηρουμένη πρὸς ἀποφυγὴν εὐθύνης ἐπὶ ἰδίων πταισιμάτων. Πᾶσα κατάχρησις δυνάμεως καὶ ἐξουσίας.

Ὁ Ἰωσήφ Βρόθερτον, μέλος τοῦ Ἀγγλικοῦ Κοι- νοβουλίου, ἀφῆκε τὸ ἐπόμενον ὠραῖον ἐπιγραμμα

Ι. Μορρίσστα.

ὅπως τεθῆ ἐπὶ τοῦ τάφου του: «Τὰ πλοῦτή μου δὲν συνίσταντο εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν κτημάτων, ἀλλ' εἰς τὴν μετριότητα τῶν ἀναγκῶν μου.»

ΤΑΡΙΦΑ

Ἡ λέξις ταρίφα (δασμολόγιον) παράγεται ἐκ τῆς ὁμωνύμου πόλεως Ταρίφης ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ, οὗ τὰς δύο ὄχθας κατέχοντες οἱ Μαυριτανοὶ ἐπέβαλλον φόρον ἐπὶ τῶν εισπλεόντων εἰς τὴν Μεσόγειον πλοίων. *

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Οὐαί τοῖς λαοῖς, οἵτινες οὐδεμίαν ἔχουσιν ἱστορίαν. Ὁ μέγιστος τῶν ποιητῶν τῆς Γερμανίας εἶπεν: «Ὁ μὴ φαγὼν τὸν ἄρτον του ἐν δακρύοις, ὁ μὴ γρηγορήσας καὶ δακρύσας περιφρονεῖς ἐπὶ τῆς κλίνης του, δὲν γινώσκει ἑμᾶς, οὐράνιαι δυνάμεις.» Ὅτω καὶ οἱ λαοὶ, οἱ μῆτε παθόντες καὶ πενθήσαντες, μῆτε στενάξαντες καὶ δακρύσαντες, δὲν εἶνε ἄξιοι νὰ γινώσκωσι, νὰ ἀγαπῶσι καὶ νὰ ἐξυπηρετῶσι τὴν ἐλευθερίαν. Ὁ ἐρεθισμὸς δὲν εἶνε πάντοτε ἄγονόν τι, ἀλλ' ὑπερφαίνει ζῶην: οἱ δὲ ἐρεθιζόμενοι λαοὶ ὁμοιάζουσι πρὸς τὸ τηκόμενον μέταλλον, ἐξ οὗ θὰ προέλθῃ ὁ ἀνδριάς. (John Lemoigne.)

* Ἐξέταξε τὰς διαφόρους κλίσεις σου, ἰδίως ἐκείνας, ὅσαι φαιδίας δύνανται νὰ σὲ ὠθήσωσιν ἢ καὶ τυχθῶν σὲ ὠθησῶν ἤδη εἰς ἀθέμιτον ἢ ἀνοικειὸν τινα πράξιν, δι' ἣν ἤθελες ἐρυθριάσει, ἐν ἐγγύτητι γνωστῇ, καὶ καταπολέμει τὰς κλίσεις ταύτας, ἀφαιρῶν ἀπ' αὐτῶν πᾶσαν τροφήν καὶ ἀποφεύγων πᾶσαν περιστάσιν, δυναμένην νὰ διεγείρῃ αὐτάς: μᾶλλον δὲ πρᾶττε τὸ ἐναντίον ἐκείνου, ὅπερ σὲ συμβουλεύει νὰ πράξῃς τὸ ἀγενές σου πάθος. (Zschokke.)

* Ὁ ἄνθρωπος τοσοῦτον ὀλίγον χρόνον ἔχει ἐν τῷ βίῳ πρὸς τὸ ἐργάζεσθαι τὸ ἀγαθόν, ὅσον ἔχει ὁ ἄλιεῖον τοῦς μαργαρίτας: στιγμᾶς τινὰς μόνον.

* Ὅσοι ἐμβριθέστερον σκέπτεται ὁ νοῦς, τόσο ὀλιγώτερον λαλεῖ ἢ γλῶσσαι, καὶ ὅσοι προσεκτικώτερον ἐξετάζωμεν τὰ πράγματα, τόσο δυσκολώτερον ἐκφέρομεν γνώμην.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Προφυλακτικὰ μέσα τῶν ὀδόντων.

Α.οῦ.—Καθάριζε καθ' ἐκάστην, πρωτὶ καὶ ἑσπέρας, τοὺς ὀδόντας σου παρατρέβων αὐτοὺς μετὰ ἀπαλὴν σαβύρσαν ἑβρεγεμένην εἰς ὕδατῶδες δοντόσμιγμα ἢ ἔχουσαν ὀδοντότριμμα ξηρὸν ἢ ἐκλειγματῶδες, ἵνα ἐξαλειφθῇ ἡ ἀκαθαρσία ἣτις ἐσχηματίσθη κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτός ἢ τῆς ἡμέρας.

Β.οῦ.—Πλύνε τὸ στόμα σου μετὰ τὸ φαγεῖν.

Γ.οῦ.—Μὴ μεταχειρίζεσαι εἰμὴ ξυλίνια ἢ ἐκ πτεροῦ ὀδοντογλυφίδας, ἀπόφευγε δὲ τὰς μεταλλίνας, χρυσαῖς, ἀργυρᾶς κλ.

Δ.οῦ.—Ἀπόφευγε τὴν ζέστην καὶ τὸ ψῦχος, καὶ μάλιστα τὴν αἰφνιδίαν μεταβάσιν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο.

Ε.οῦ.—Μὴ προσπαθῆς ποτὲ νὰ συντρίψῃς σκληρὸν σῶμα, οἷον καρδίαν κλ. διὰ τῶν ὀδόντων, μῆτε νὰ κόψῃς δι' αὐτῶν κλωστήν.

ΟΙΚΙΑΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ἀραιώσεις πηκτῆς μελάνης.

Ἴνα καταστήσῃς τὴν μελάνην σου ρευστοτέραν πρὸς τὸ γράφειν ταχύτερον, ἀραιώσον αὐτὴν διὰ κράματος ἐκ χαλῆς ἑσῶς καὶ ὄξους. Σημειώσαι ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ πλύνεται ἐνίοτε τὸ μελανοδοχεῖον, ἰδίᾳ κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ θέρους, ὅπως μὴ καθίσταται πηκτὴ ἡ μελάνη.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἐκλογή κατοικίας.

Ἡ ἐπιτυχὴς ἐκλογή κατοικίας εἶναι ἔργον μεγάλης σπουδαιότητος. Πρῶτος ἔρος ἐν ἐπιβάλλει ἡ ὑγιεινὴ εἶναι τὸ νὰ κατοικῇ τις οἰκίαν εὐάερον καὶ ἔχουσαν παράθυρα πρὸς μεσημέριαν διὰ τὸν χειμῶνα καὶ πρὸς βορρᾶν διὰ τὸ θέρος. Τὸν ἥλιον δὲν θέλομεν μόνον διὰ τὴν θερμότητα, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ φῶς, τὸ ὅποιον συντείνει πολὺ εἰς τὴν ὑγιεινότητα τῶν οἰκιῶν. Σκοτεινὸν κατὰλυμα εἶναι ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ἐπομένως νοσηρὸν. «Ὁπου ὁ ἥλιος καὶ ἐπομένως τὸ φῶς δὲν εἰσέρχεται, ἐκεῖ εἰσέρχεται ὁ ἰατρὸς», λέγει παροιμία τις, καὶ εἶναι ἀληθεστάτη, διότι χωρὶς καθαρὸν ἀέρα καὶ χωρὶς φῶς τὰ πάντα μαραινόνται, ὡς τὰ φυτὰ, τὰ κλειόμενα εἰς σκοτεινὰ μέρη. Εἰς τὰς κατοικίας μας λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχωμεν πολλὰ παράθυρα καὶ πρὸ πάντων νὰ τὰ ἀερίζωμεν συχνά, ὥστε ν' ἀνανεοῦται εὐκόλως ὁ ἀὴρ τῶν κατοικουμένων δωματίων. Μόνη ἡ ἀναπνοὴ ἐντὸς μέρους κεκλεισμένου εἶναι ἀφορμὴ τῆς μεταβολῆς ἐπὶ τὸ νοσηρώτερον τοῦ ἀέρος. Διὰ τοῦτο τὰ πολλὰ παράθυρα χρησιμεύουν ἀνοιγόμενα ὅπως εἰσέλθῃ νέος καθαρὸς ἀὴρ καὶ διωχθῶσι τὰ παραχθέντα μιάσματα. Ὅσοι δὲ ἡ κατοικία εἶναι μικρότερα, τόσο ἡ φροντίς τοῦ ἀερισμοῦ εἶναι ἀναγκαιοτέρα. Ἐντὸς τῶν μεγάλων πόλεων προτιμητέα εἰσὶν αἱ συνοικίαι ὅπου εὐρίσκονται πλατεῖαι, κήποι καὶ μεγάλα δένδρα, μὲγαλως συντελοῦντα εἰς τὸν καθαρισμὸν τῆς ἀτμοσφαιρας.¹

1. Ἐργον. ἱ. κτ. δι. εἰς τὸν μ. τ. σ. κ. Οὐαχέρου.